

Udskriftsdato: 14. december 2025

CIR1H nr 9111 af 01/02/2022 (Historisk)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 8948

Senere ændringer til forskriften

CIR1H nr 9172 af 04/01/2023

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a

1. Overblik og tjekliste

2. Anklagemyndighedens behandling af erstatningskrav

2.1. Den lokale anklagemyndighed

2.1.1. Erstatningskrav, indstilling og akter skal sendes til statsadvokaten

Dette afsnit vedrører den lokale anklagemyndigheds sagsbehandling i anledning af et fremsat erstatningskrav.

Krav om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a skal fremsættes over for den politidirektør (politikreds) eller statsadvokat, der har haft ansvaret for efterforskningen i den sag, som har givet anledning til kravet, jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 1.

Læs mere om statsadvokatens behandling af fremsatte erstatningskrav under pkt. 2.2.

Erstatningskrav fremsat over for politikredsen

Hvis den erstatningssøgende har fremsat kravet over for politikredsen, skal anklagemyndigheden i politikredsen inden 14 dage sende følgende til den relevante statsadvokat:

- Erstatningskravet.
- En indstilling om, hvordan erstatningskravet bør afgøres.

Se eventuelt det standardkoncept for indstillinger i erstatningssager, som er tilgængeligt på AnklagerNet > Embeder > Statsadvokaterne > Statsadvokaten i København > Tilsynssøjlen - Erstatningssager. Her kan du også finde en checkliste over de vigtige oplysninger, som indstillingen bør indeholde.

Klik her for at gå direkte til standardkonceptet.

Klik her for at gå direkte til checklisten.

- Straffesagens akter. Politikredsen skal overveje, hvilke akter fra straffesagen det er nødvendigt at sende til statsadvokaten med henblik på statsadvokatens afgørelse af erstatningssagen. Vær opmærksom på reglerne om aktindsigt i erstatningssager. Læs mere om aktindsigt under pkt. 2.4. og pkt. 4.10.
- Relevante supplerende oplysninger. Politikredsen skal overveje, om der er behov for at indhente yderligere relevante oplysninger om sagen. Det kan f.eks. være døgnrapporter, notater el. lign. i POLSAS eller en udtalelse fra de involverede polititjenestemænd. Det kan endvidere være en indstilling eller oplysninger fra andre myndigheder – f.eks. i forhold til sager, der er startet i SKAT (Læs mere herom i afsnittet ”Andre myndigheder har foretaget

indledende undersøgelser eller har adgang til at afgøre sager om strafbart forhold” under pkt. 4.1.). Hvis tidspunkterne for anholdelse, løsladelse og andre indgrebs iværksættelse og ophør ikke fremgår af sagsakterne vedlægges supplerende oplysninger f.eks. i form af udskrifter fra POLSAS eller om fornødent en udtalelse fra en involveret polititjenestemand. Hvis kravet angår tingsskade, og det ikke fremgår af akterne, om erstatningssøgende selv er skyld i skaden, eller om politiet har forårsaget skaden, og om det i givet fald er en direkte følge af et indgreb eller en culpøs handling, skal der vedlægges en udtalelse herom fra de involverede polititjenestemænd.

Politikredsen skal desuden orientere den erstatningssøgende om, at sagen sendes til statsadvokaten og oplyse, hvornår erstatningskravet kan forventes færdigbehandlet af statsadvokaten. Medmindre andet er aftalt med statsadvokaten, orienterer politidirektøren om, at den forventede sagsbehandlingstid ved statsadvokaten er 60 dage.

Erstatningskrav fremsat over for statsadvokaten

Hvis den erstatningssøgende har fremsat kravet over for statsadvokaten, skal statsadvokaten anmode den relevante politikreds om en indstilling, sagens akter og relevante supplerende oplysninger. Læs mere herom ovenfor i afsnittet ”Erstatningskrav fremsat over for politikredsen”.

Anmodning om aktindsigt i erstatningssagen

Læs om kompetencen til at træffe afgørelse i aktindsigtssager under pkt. 2.4. og om hvilket regelsæt, der finder anvendelse ved behandling af anmodninger om aktindsigt, under pkt. 4.10.

2.1.2. Udbetaling af erstatning

Hvis der skal udbetales erstatning, skal Statsadvokaten/Rigsadvokaten orientere politikredsen herom ved kopi af afgørelsen.

Politidirektøren skal i forbindelse med udbetalingen gøre følgende:

- Beregne renter af kravet – læs eventuelt mere om renter under pkt. 4.12.
- Undersøge mulighed for modregning – læs mere om modregning under pkt. 4.13.
- Indberette skattepligtige beløb - se umiddelbart nedenfor.

Indberetning af skattepligtige beløb

Politidirektøren skal indberette alle renter af erstatningsbeløb og skattepligtig erstatning for økonomisk skade til skattemyndighederne. Det gælder også i tilfælde, hvor politiet foretager modregning i erstatningsbeløbet for evt. gæld til det offentlige, f.eks. sagsomkostninger.

Vær opmærksom på følgende:

- Erstatning for ikke-økonomisk skade (tort mv.) er ikke skattepligtig.
- Erstatning for økonomisk tab, f.eks. tabt arbejdsfortjeneste, mistede arbejdsløshedsdagpenge eller sygedagpenge, er skattepligtig.
- Erstatning for anden økonomisk skade, f.eks. ødelagt tøj, er ikke skattepligtig.
- Renter af alle erstatningsbeløb er skattepligtige.

2.2. Statsadvokaten

Dette afsnit vedrører statsadvokatens behandling af

- erstatningskrav (se pkt. 2.2.1.)
- klager over afgørelser om erstatningskrav (se pkt. 2.2.2.)

Læs om statsadvokatens behandling af erstatningssager, der er indbragt for retten, under pkt. 3.

Læs om kompetencen til at træffe afgørelse i aktindsigtssager under pkt. 2.4. og om hvilket regelsæt, der finder anvendelse, ved behandling af anmodninger om aktindsigt under pkt. 4.10.

2.2.1. Statsadvokatens behandling af erstatningskrav

Kompetence

Som udgangspunkt er det statsadvokaten, der har kompetencen til at træffe afgørelse i sager om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a. Hvis en sag skal forelægges for Rigsadvokaten til afgørelse, skal statsadvokaten sende sagens akter og en indstilling vedrørende sagens afgørelse samt relevante supplerende oplysninger til Rigsadvokaten. Hvis en erstatningssag delvist indeholder krav, som skal forelægges for Rigsadvokaten, skal statsadvokaten som udgangspunkt træffe afgørelse i den del af sagen, som ikke skal forelægges. Læs mere om kompetence, herunder hvilke sager der skal forelægges for Rigsadvokaten til afgørelse under pkt. 4.2.

Indstilling, sagens akter og relevante supplerende oplysninger fra politikredsen

Inden statsadvokaten kan behandle sagen, skal statsadvokaten have modtaget en indstilling, sagens akter og relevante supplerende oplysninger fra den politikreds, hvor den underliggende straffesag hører til.

Hvis den erstatningssøgende har fremsat sit krav direkte over for den politidirektør (politikreds), der har haft ansvaret for den underliggende straffesag, skal politidirektøren sammen med erstatningskravet sende en indstilling, sagens akter og relevante supplerende oplysninger til statsadvokaten.

Hvis den erstatningssøgende har fremsat sit krav over for statsadvokaten, skal statsadvokaten anmode den pågældende politikreds om en indstilling, sagens akter og relevante supplerende oplysninger. Læs mere herom under pkt. 2.1.1.

Sagsbehandling

For at et erstatningskrav kan realitetsbehandles, skal følgende betingelser være opfyldt:

- Kravet skal være omfattet af anvendelsesområdet for retsplejelovens kapitel 93 a – læs mere herom under pkt. 4.1.
- Kravet skal være fremsat rettidigt – læs mere herom under pkt. 4.3.
- Den underliggende straffesag skal være endelig afsluttet. Det skyldes, at anvendelse af reglerne om erstatning i retsplejelovens kapitel 93 a forudsætter, at den eller de straffesager, som kravet rejses i anledning af, er endelig afgjort.

Hvis betingelserne ikke er opfyldt, skal kravet afvises.

Hvis betingelserne er opfyldt, skal statsadvokaten foretage en vurdering af, om der er grundlag for erstatning efter §§ 1018 a – d eller h. Læs mere om reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a under pkt. 4., og de administrativt fastsatte takster i pkt. 5.

Læs mere om behandling af erstatningskrav i statsadvokaternes materiale på Anklagernet > Embeder > statsadvokaturerne > Statsadvokaten i Viborg / København > Tilsynssøjlen > Erstatningssager.

Hvem skal underrettes om afgørelsen?

- Politikredsen skal have en kopi af afgørelsen. Hvis der skal udbetales erstatning, skal statsadvokaten anmode politikredsen om at udbetale erstatningen. Læs mere om udbetaling af erstatning under pkt. 2.1.2.
- Statsadvokaten skal overveje, om afgørelsen er egnet til Vidensbasen, hvis afgørelsen ikke påklages. Se hvordan en afgørelse kommer i Vidensbasen på Anklagernet > Viden > Vidensbasen > Sådan kommer din afgørelse i Vidensbasen.

Anmodning om aktindsigt i erstatningssagen

Læs om kompetencen til at træffe afgørelse i aktindsigtssager under pkt. 2.4. og om hvilket regelsæt, der finder anvendelse, under pkt. 4.10.

2.2.2. Statsadvokatens behandling af klager over afgørelser om erstatning

Statsadvokatens afgørelse vedrørende krav om erstatning kan påklages til Rigsadvokaten, jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 3.

Klagen skal indgives til den statsadvokat, der har truffet afgørelsen, senest 4 uger efter, at klager har fået meddelelse om afgørelsen, jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 3, 3. pkt., og stk. 5. Hvis klagen modtages efter udløbet af fristen, skal den behandles, hvis fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

Statsadvokaten skal overveje, om klagen giver anledning til genoptagelse og omgørelse eller evt. indhentelse af supplerende oplysninger. Statsadvokaten kan således på baggrund af en klage selv træffe afgørelse om at omgøre sin afgørelse om erstatning og give klageren medhold. I disse tilfælde skal sagen ikke forelægges for Rigsadvokaten.

Hvis statsadvokaten ikke omgør sin afgørelse og giver klageren medhold, skal statsadvokaten snarest muligt og senest 7 dage efter, at klagen er modtaget, sende sagen til Rigsadvokaten til afgørelse. Hvis klagen giver anledning til indhentelse af supplerende oplysninger, eller det af andre grunde ikke har været muligt at fremsende sagen til Rigsadvokaten inden 7 dage, anføres årsagen til den senere fremsendelse i fremsendelsesbrevet til Rigsadvokaten. Statsadvokaten skal i forbindelse med fremsendelsen af klagen sende følgende til Rigsadvokaten:

- Klagen.
- Erstatningssagens akter, herunder de dokumenter der er indgået fra politikredsen om den underliggende straffesag.
- Eventuelt yderligere indhentede oplysninger.
- En udtalelse til Rigsadvokaten i anledning af klagen. Hvis klagen indeholder nye faktiske oplysninger eller nye anbringender i relation til erstatningssagen, skal statsadvokaten særskilt forholde sig hertil i indstillingen til Rigsadvokaten.

- Hvis klagen er modtaget hos statsadvokaten efter udløbet af 4-ugers fristen, skal statsadvokaten i sin udtalelse til Rigsadvokaten tage stilling til, om fristoverskridelsen er undskyldelig.

Anmodning om aktindsigt – fremsat i forbindelse med en klage

Læs om kompetencen til at træffe afgørelse i aktindsigtssager under pkt. 2.4. og om hvilket regelsæt, der finder anvendelse ved behandling af anmodninger om aktindsigt, under pkt. 4.10.

2.3. Rigsadvokaten

Dette afsnit vedrører Rigsadvokatens behandling af:

- Rigsadvokatens behandling af erstatningskrav som 1. instans (se pkt. 2.3.1.)
- Rigsadvokatens behandling af klager (se pkt. 2.3.2.)

2.3.1. Rigsadvokatens behandling af erstatningskrav som 1. instans

Som udgangspunkt er det statsadvokaten, der har kompetencen til at træffe afgørelse i sager om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a, jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 1.

Enkelte sager skal dog forelægges for Rigsadvokaten til afgørelse. I disse tilfælde sender statsadvokaten sagens akter og en indstilling til Rigsadvokaten. Hvis en erstatningssag delvist indeholder krav, som skal forelægges for Rigsadvokaten, skal statsadvokaten som udgangspunkt træffe afgørelse i den del af sagen, som ikke skal forelægges for Rigsadvokaten.

Læs mere om kompetence, herunder hvilke erstatningskrav der skal forelægges for Rigsadvokaten til afgørelse, under pkt. 4.2.

Læs mere om reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a under pkt. 4., og de administrativt fastsatte takster i pkt. 5.

Sagsbehandling

For at et erstatningskrav kan realitetsbehandles, skal følgende betingelser være opfyldt:

- Kravet skal være omfattet af anvendelsesområdet for retsplejelovens kapitel 93 a – læs mere herom under pkt. 4.1.
- Kravet skal være fremsat rettidigt – læs mere herom under pkt. 4.3.
- Den underliggende straffesag skal være endelig afsluttet. Det skyldes, at anvendelse af reglerne om erstatning i retsplejelovens kapitel 93 a forudsætter, at den eller de straffesager, som kravet rejses i anledning af, er endelig afgjort.

Hvis betingelserne ikke er opfyldt, skal kravet afvises.

Hvis betingelserne er opfyldt, skal der herefter foretages en vurdering af, om der er grundlag for erstatning efter §§ 1018 a – d eller h.

Ingen klageadgang

Hvis Rigsadvokaten har truffet afgørelse vedrørende krav om erstatning som 1. instans, kan Rigsadvokatens afgørelse ikke påklages til justitsministeren, jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 4.

Hvem skal underrettes om afgørelsen?

- Politikredsen skal have kopi af afgørelsen. Hvis der skal udbetales erstatning, skal Rigsadvokaten anmode politikredsen om at udbetale erstatningen. Læs mere om udbetaling af erstatning under pkt. 2.1.2.
- Statsadvokaten skal have kopi af afgørelsen.
- Rigsadvokaten skal derudover overveje, hvorvidt en afgørelse vedrørende behandling af erstatningskrav efter retsplejelovens kapitel 93 a er egnet til indlæggelse i Vidensbasen. Se hvordan en afgørelse kommer i Vidensbasen på Anklagernet > Viden > Vidensbasen > Sådan kommer din afgørelse i Vidensbasen.

Anmodning om aktindsigt i erstatningssagen

Læs om kompetencen til at træffe afgørelse i aktindsigtssager under pkt. 2.4. og om hvilket regelsæt, der finder anvendelse ved behandling af anmodninger om aktindsigt, under pkt. 4.10.

2.3.2. Rigsadvokatens behandling af klager

Rigsadvokaten behandler klager over statsadvokaternes afgørelser om erstatningskrav, jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 3.

Klagen skal være modtaget hos statsadvokaten senest 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Hvis klagen modtages efter udløbet af fristen, skal den behandles, hvis fristoverskridelsen må anses for undskyldelig, jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 5.

Hvis klagefristen er overskredet, og der ikke er tale om undskyldelige omstændigheder, skal klagen afvises som for sent fremsat.

Læs om reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a under pkt. 4., og de administrativt fastsatte takster under pkt. 5.

Hvem skal underrettes om afgørelsen?

- Politikredsen skal have en kopi af afgørelsen. Hvis der skal udbetales erstatning, skal Rigsadvokaten anmode politikredsen om at udbetale erstatningen. Læs mere om udbetaling af erstatning under pkt. 2.1.2.
- Statsadvokaten skal have en kopi af afgørelsen.
- Rigsadvokaten skal overveje, om afgørelsen er egnet til Vidensbasen. Se hvordan en afgørelse kommer i Vidensbasen på Anklagernet > Viden > Vidensbasen > Sådan kommer din afgørelse i Vidensbasen.

Anmodning om aktindsigt i erstatningssagen

Læs om kompetencen til at træffe afgørelse i aktindsigtssager under pkt. 2.4. umiddelbart nedenfor og om hvilket regelsæt, der finder anvendelse ved behandling af anmodninger om aktindsigt, under pkt. 4.10.

2.4. Aktindsigt i erstatningssager - kompetence

Kompetencen til at træffe afgørelse i aktindsigtssager

→ Aktindsigtsanmodningen vedrører den underliggende straffesag

Anmodninger om aktindsigt efter retsplejelovens regler skal som udgangspunkt behandles af politikredsen, jf. retsplejelovens § 41 e, stk. 2, 2. pkt. Læs mere herom under pkt. 2.4.1. og 2.4.2. samt i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Aktindsigt, pkt. 4.5.1.

→ Aktindsigtsanmodningen vedrører erstatningssagen

Anmodninger om aktindsigt efter forvaltningslovens regler behandles af den myndighed, der er kompetent til at træffe afgørelse vedrørende sagens realitet, jf. forvaltningslovens § 16. Læs mere herom under pkt. 2.4.1. og 2.4.2. samt i Rigsadvokatmeddelelsen afsnittet om Aktindsigt, pkt. 4.5.1.

2.4.1. Anmodning om aktindsigt – fremsat før der er truffet afgørelse om erstatningskravet

Anmodning om aktindsigt, der fremsættes inden, politikredsen har sendt erstatningskravet til statsadvokaten

Politikredsen skal behandle anmodninger om aktindsigt, der fremsættes inden, politikredsen har sendt erstatningskravet til statsadvokaten.

I disse tilfælde anses en anmodning om aktindsigt for at angå den underliggende straffesag.

Kopi af politikredsens afgørelse om aktindsigt skal sendes til statsadvokaten samtidig med, at erstatningssagen sendes til statsadvokaten.

Læs mere om, hvilket regelsæt der finder anvendelse ved behandling af anmodninger om aktindsigt i erstatningssager, under pkt. 4.10.

Anmodning om aktindsigt, der fremsættes efter, politikredsen har sendt erstatningskravet til statsadvokaten

Anmodning om aktindsigt i erstatningssagen

En anmodning om aktindsigt i en erstatningssag anses for at omfatte akterne i erstatningssagen og de akter fra den underliggende straffesag, som er tilakteret erstatningssagen.

En anmodning om aktindsigt i en erstatningssag skal behandles af:

- Statsadvokaten, hvis statsadvokaten træffer afgørelse i 1. instans i erstatningssagen (Læs mere om kompetence til at træffe afgørelse i erstatningssager under pkt. 4.2.).
- Statsadvokaten, hvis anmodningen fremsættes, inden statsadvokaten har sendt sagens akter og en indstilling til Rigsadvokaten, i sager, hvor Rigsadvokaten træffer afgørelse i 1. instans i erstatningssagen (Læs mere om kompetence til at træffe afgørelse i erstatningssager under pkt. 4.2.).

- Rigsadvokaten, hvis statsadvokaten har sendt sagens akter og en indstilling til Rigsadvokaten, i sager, hvor Rigsadvokaten træffer afgørelse i 1. instans (Læs mere om kompetence til at træffe afgørelse i erstatningssager under pkt. 4.2.).

Anmodning om aktindsigt i den underliggende straffesag

En anmodning om aktindsigt i en erstatningssag anses IKKE for at omfatte akter fra den underliggende straffesag, medmindre disse akter er tilakteret erstatningssagen.

En anmodning om aktindsigt i akter fra den underliggende straffesag, der IKKE er tilakteret erstatningssagen, skal behandles af politikredsen.

Hvis statsadvokaten vurderer, at en anmodning om aktindsigt angår den underliggende straffesag, skal anmodningen derfor sendes til politikredsen til afgørelse. Politikredsen sender en kopi af afgørelsen til statsadvokaten til orientering.

Hvis anmodningen om aktindsigt imødekommes

Hvis aktindsigtsanmodningen helt eller delvist imødekommes, skal den erstatningssøgende have adgang til at gøre sig bekendt med dokumenterne, inden der træffes afgørelse i erstatningssagen, jf. forvaltningslovens § 9 b. Derfor skal der i forbindelse med, at sagens akter sendes til erstatningssøgende eller dennes advokat, fastsættes en passende frist for at fremkomme med supplerende bemærkninger til brug for afgørelse om erstatning. Erstatningssøgende eller dennes advokat skal desuden oplyses om, at der vil blive truffet afgørelse i erstatningssagen på det foreliggende grundlag, hvis der ikke er fremsendt bemærkninger inden den fastsatte frist. Hvis anmodningen om aktindsigt træffes af statsadvokaten i en sag, hvor Rigsadvokaten træffer afgørelse i 1. instans, skal eventuelle supplerende bemærkninger sendes til den pågældende statsadvokat, som uden ugrundet ophold skal videresende bemærkningerne til Rigsadvokaten sammen med en udtalelse. Hvis der ikke er fremsendt supplerende bemærkninger inden den fastsatte frist, skal statsadvokaten uden ugrundet ophold oplyse Rigsadvokaten herom. En passende frist for supplerende bemærkninger vil som udgangspunkt være 14 dage.

Læs mere om, hvilket regelsæt der finder anvendelse ved behandling af anmodninger om aktindsigt i erstatningssager, under pkt. 4.10.

2.4.2. Anmodning om aktindsigt – fremsat i forbindelse med en klage

Anmodning om aktindsigt i erstatningssagen

En anmodning om aktindsigt i en erstatningssag anses for at omfatte akterne i erstatningssagen og de akter fra den underliggende straffesag, som er tilakteret erstatningssagen.

En anmodning om aktindsigt i erstatningssagen, der fremsættes efter, den erstatningssøgende har klaget over afgørelsen, behandles og afgøres af:

- Statsadvokaten, hvis anmodningen fremsættes, inden statsadvokaten har sendt indstillingen i klagen til Rigsadvokaten. Statsadvokaten vedlægger en kopi af afgørelsen om aktindsigt, når klagen med statsadvokatens indstilling sendes til Rigsadvokaten.
- Rigsadvokaten, hvis anmodningen fremsættes, efter klagen med statsadvokatens indstilling er sendt til Rigsadvokaten. Det gælder uanset, om anmodningen om aktindsigt fremsættes over for Rigsadvokaten

eller statsadvokaten. Hvis anmodningen fremsættes over for statsadvokaten, videresender statsadvokaten uden ugrundet ophold anmodningen om aktindsigt til Rigsadvokaten til afgørelse.

Anmodning om aktindsigt i den underliggende straffesag

En anmodning om aktindsigt i en erstatningssag anses IKKE for at omfatte akter fra den underliggende straffesag, medmindre disse akter er tilknyttet erstatningssagen.

En anmodning om aktindsigt i akter fra den underliggende straffesag, der IKKE er tilknyttet erstatningssagen, skal behandles af politikredsen.

Hvis statsadvokaten/Rigsadvokaten vurderer, at en anmodning om aktindsigt angår den underliggende straffesag, skal anmodningen derfor sendes til politikredsen til afgørelse. Politikredsen sender en kopi af afgørelsen til statsadvokaten/Rigsadvokaten til orientering.

Hvis anmodningen om aktindsigt imødekommes

Hvis aktindsigtsanmodningen helt eller delvist imødekommes, skal den erstatningssøgende have adgang til at gøre sig bekendt med dokumenterne, inden der træffes afgørelse vedrørende klagen over afgørelsen i erstatningssagen, jf. forvaltningslovens § 9 b. Derfor skal der i forbindelse med, at sagens akter sendes til erstatningssøgende eller dennes advokat, fastsættes en passende frist for at fremkomme med supplerende bemærkninger til klagen over statsadvokatens afgørelse om erstatning. Erstatningssøgende eller dennes advokat skal desuden oplyses om, at Rigsadvokaten vil træffe afgørelse i erstatningssagen på det foreliggende grundlag, hvis der ikke er modtaget bemærkninger inden den fastsatte frist. Hvis anmodningen om aktindsigt træffes af statsadvokaten, skal eventuelle supplerende bemærkninger til klagen sendes til den pågældende statsadvokat, som uden ugrundet ophold skal videresende bemærkningerne til Rigsadvokaten sammen med en udtalelse. Hvis der ikke er modtaget supplerende bemærkninger inden den fastsatte frist, skal statsadvokaten uden ugrundet ophold oplyse Rigsadvokaten herom. En passende frist for supplerende bemærkninger vil som udgangspunkt være 14 dage.

Læs mere om, hvilket regelsæt der finder anvendelse ved behandling af anmodninger om aktindsigt i erstatningssager, under pkt. 4.10.

3. Retlig behandling af en erstatningssag

3.1. Indbringelse af sagen for retten

3.1.1. Hvornår kan et erstatningskrav kræves indbragt for retten?

Kravet skal være behandlet af Rigsadvokaten

Hvis Rigsadvokaten ikke har imødekommet et erstatningskrav, kan den erstatningssøgende begære kravet indbragt for retten, jf. retsplejelovens § 1018 f.

Den erstatningssøgende kan ikke kræve sagen indbragt for retten, før den administrative klageadgang til Rigsadvokaten er udtømt. Anklagemyndigheden skal således have taget endelig materiel stilling til et erstatningskrav, før det kan begæres indbragt for retten, jf. U 1979.958Ø og U 2007.285Ø.

Hvis Rigsadvokaten har behandlet sagen, men har afvist at realitetsbehandle kravet, f.eks. på grund af en overskridelse af klagefristen, vil den erstatningssøgende stadig kunne begære kravet indbragt for retten, men anklagemyndigheden skal som udgangspunkt påstå kravet afvist.

Inden 2 måneder

Den erstatningssøgende skal inden to måneder efter meddelelse om afslaget begære kravet indbragt for retten, jf. retsplejelovens § 1018 f, stk. 1.

Hvis den erstatningssøgende begærer kravet indbragt senere end to måneder efter meddelelse om afslag på erstatning, skal anklagemyndigheden indbringe sagen for retten men som udgangspunkt påstå kravet afvist. Det fremgår ikke klart af bestemmelsen i retsplejelovens § 1018 f, stk. 1, om retten kan se bort fra en eventuel fristoverskridelse på grund af undskyldelige omstændigheder. Se TfK 2008.425Ø, hvor retten valgte at behandle spørgsmålet om undskyldelige omstændigheder men fandt, at der ikke forelå undskyldelige omstændigheder i den pågældende sag.

3.1.2. Hvem indbringer sagen for retten?

Hvis den erstatningssøgende begærer sagen indbragt for retten, skal statsadvokaten sørge for at indbringe sagen for retten, jf. § 1018 f, stk. 1, 2. pkt.

3.1.3. Hvordan indbringes sagen for retten?

Statsadvokaten indbringer sagen for retten ved at sende en tilkendegivelse til retten med angivelse af påstande og de væsentligste anbringender.

For yderligere information om udarbejdelse af tilkendegivelse, ekstrakt mv. henvises der til den relevante statsadvokats interne retningslinjer.

Retningslinjerne kan findes på Anklagernet > Embeder > statsadvokaturerne > Statsadvokaten i Viborg / København > Tilsynssøjlen > Erstatningssager

3.1.4. Hvilken retskreds skal behandle erstatningssagen?

Hvis den underliggende straffesag, som erstatningskravet udspringer af, har været behandlet i retten, indbringes erstatningskravet for den retskreds, der har hovedforhandlet den underliggende straffesag, jf. § 1018 f, stk. 1, 1. pkt.

Hvis den underliggende straffesag ikke har været behandlet ved retten, skal sagen indbringes enten for den retskreds, hvori der er truffet afgørelse om det strafprocessuelle indgreb, eller ved den erstatningssøgende hjemting, jf. § 1018 f, stk. 1, 3. pkt.

3.1.5. Hvem skal orienteres om, at sagen er indbragt for retten?

Statsadvokaten skal samtidig med, at tilkendegivelsen sendes til retten, sende en kopi af tilkendegivelsen til Rigsadvokaten via e-mail. På den måde bliver Rigsadvokaten underrettet om, at et erstatningskrav ønskes indbragt for retten.

3.2. Behandlingen af erstatningssager i retten

Erstatningssagen behandles i strafferetsplejens former. Retten kan dog nægte at behandle et erstatningskrav, som fremsættes af nogen, der ikke har været sigtet, såfremt kravet ikke på rimelig måde vil kunne behandles i strafferetsplejens former. En forurettet kan herefter frit fremsætte kravet i den borgerlige retsplejes former, jf. retsplejelovens § 1018 f, stk. 3.

Nedenfor er kort omtalt nogle af de processuelle regler for behandlingen af erstatningssager omfattet af retsplejelovens kapitel 93 a. Læs mere om den praktiske behandling af erstatningssager i retten på Anklagernet > Embeder > statsadvokaturerne > Statsadvokaten i Viborg / København > Tilsynssøjlen > Erstatningssager.

Advokat for den erstatningssøgende

Hvis den erstatningssøgende anmoder om en advokat, skal der beskikkes en advokat for den erstatningssøgende, jf. retsplejelovens § 1018 f, stk. 2, 1. pkt. De regler, som gælder for forsvarere, finder tilsvarende anvendelse for beskikkede advokater i erstatningssager, jf. retsplejelovens § 1018 f, stk. 2, 2. pkt.

Uden medvirken af domsmænd

Erstatningssagen behandles uden medvirken af domsmænd, jf. retsplejelovens § 1018 f, stk. 4.

Udeblivelse fra retsmødet

Hvis den erstatningssøgende udebliver fra retsmødet i erstatningssagen, men den erstatningssøgendes beskikkede forsvarer er mødt og begærer sagen fremmet, er det op til retten at træffe afgørelse om, hvorvidt sagen skal fremmes uden den erstatningssøgendes tilstedeværelse, jf. U 1998.229H.

Hvis ingen giver møde på vegne af den erstatningssøgende, og der er sket lovlig forkyndelse, medfører udeblivelse, at sagen afvises, jf. U 1987.903/2H.

3.3. Efter dom

3.3.1. Hvem skal underrettes om dommen?

- Rigsadvokaten skal underrettes om udfaldet af alle erstatningssager, der indbringes for retten. Underretningen skal ske ved at statsadvokaten sender en kopi af den endelige dom til Rigsadvokaten. Hvis sagen har været behandlet ved landsretten, skal der tillige vedlægges en kopi af byrettens dom.
- Politikredsen skal have en kopi af dommen. Hvis der skal udbetales erstatning, skal statsadvokaten anmode politikredsen om at udbetale erstatningen. Læs mere om udbetaling af erstatning under pkt. 2.1.2.
- Statsadvokaten skal overveje, om dommen, når den er endelig, er egnet til Vidensbasen. Se hvordan en afgørelse kommer i Vidensbasen på Anklagernet > Viden > Vidensbasen > Sådan kommer din afgørelse i Vidensbasen. Hvis statsadvokaten har indsendt dommen til Vidensbasen, skal dette oplyses til Rigsadvokaten i forbindelse med fremsendelsen af den endelige dom.

3.3.2. Anke

Statsadvokaterne har kompetencen i forhold til spørgsmål om anke af byrettens dom i erstatningssager. Ankespørgsmål skal derfor som udgangspunkt ikke forelægges skriftligt for Rigsadvokaten. Ved tvivl om, hvorvidt anklagemyndigheden bør iværksætte anke i en erstatningssag, eller hvis sagen vedrører principielle spørgsmål, har særlig offentlig interesse eller lignende, skal sagen drøftes telefonisk med Rigsadvokaten.

4. Jura

4.1. Anvendelsesområdet for kapitel 93 a

Retsplejelovens kapitel 93 a (§ 1018 a - § 1018 h) indeholder særlige regler om erstatning til sigtede, domfældte og andre i anledning af strafferetlig forfølgning. Reglerne gør det lettere for en erstatningssøgende at forfølge et erstatningskrav, end hvis den erstatningssøgende skulle forfølge kravet ved civil søgsmål. Kapitlet indeholder regler om erstatning på objektivt ansvarsgrundlag (§§ 1018 a – d), herunder regler om obligatorisk erstatning (§ 1018 a, stk. 1, og § 1018 d), og regler om erstatning på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler (culpa) (§ 1018 h).

Ved behandling af et erstatningskrav skal det overvejes, om kravet er omfattet af anvendelsesområdet for kapitel 93 a, og om den erstatningssøgende dermed har ret til at få behandlet sit krav efter disse særlige regler, eller om den erstatningssøgende må henvises til at rejse kravet ved civil søgsmål.

Kun erstatningskrav, der rejses i anledning af en strafferetlig forfølgning, er omfattet af reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a. Erstatningskrav, der vedrører frihedsberøvelse og andre indgreb, der ikke er sket som led i en strafferetlig forfølgning, kan ikke rejses efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a. Vær dog opmærksom på, at det ved særskilt hjemmel kan være bestemt, at reglerne i kapitel 93 a skal finde anvendelse. Se f.eks. § 20 i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning.

Det er Rigsadvokatens opfattelse, at retsplejelovens §§ 1018 a - c og § 1018 h må forstås således, at de særlige erstatningsregler i kapitel 93 a – herunder den processuelle fremgangsmåde for behandling af kravet – kun finder anvendelse på erstatningskrav, der rejses af personer, mod hvem der har været rettet et straffeprocessuelt indgreb, eller hvis kravet udspringer af en embedshandling inden for strafferetsplejen, der er rettet mod den erstatningssøgende, jf. betænkning nr. 801/1977, om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, side 56, og dommen i TfK 2006.15V.

Erstatningskrav mod politiet, der ikke er omfattet af kapitel 93 a, behandles efter reglerne i Cirkulæreskrivelse nr. 18 af 15. marts 2007 om politiets behandling af visse erstatningssager.

Nedenfor er beskrevet en række tilfælde, som kan give anledning til tvivl:

Administrative frihedsberøvelser

Erstatningskrav, der vedrører administrative frihedsberøvelser, falder uden for retsplejelovens kapitel 93 a.

Det gælder eksempelvis:

- Frihedsberøvelser efter udlændingelovens § 37, jf. § 36.

- Frihedsberøvelser efter lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien (uanset om politiet har medvirket, f.eks. ved tvangsindlæggelsen).
- Detentionsanbringelse af berusede personer eller i forbindelse med husspektakler.
- Frihedsberøvelse efter Politilovens § 5, stk. 3.

Reglerne i kapitel 93 a anvendes dog på sager, hvor personer under 15 år har været frihedsberøvet (tilbageholdt) eller udsat for andre strafprocessuelle indgreb, jf. U 1995.536Ø, hvor en 14 årig pige fik erstatning, efter hun som sigtet for overtrædelse af politivedtægten var blevet medtaget til politistationen med henblik på afhøring. Det fremgår ligeledes af forarbejderne til lov nr. 443 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven (se lovforslag nr. 133 som fremsat den 21. januar 2004, pkt. 3.2.).

Andre indgreb eller handlinger (end frihedsberøvelse) foretaget af politiet

Erstatningskrav, der rejses i anledning af handlinger og indgreb, som politiet har foretaget som led i politiets generelle forpligtelse til at opretholde sikkerhed, fred og orden, eller som er foretaget som et led i politiets generelle forvaltningsvirksomhed, er ikke omfattet af retsplejelovens kapitel 93 a.

U 1997.242Ø: Sagen vedrørte begivenhederne på Nørrebro i maj 1993. Under urolighederne på Nørrebro efter EU-afstemningen i maj 1993 blev en række personer ramt af pistolskud afgivet af politiet. De pågældende personer fremsatte erstatningskrav, jf. retsplejelovens 1018 a. Anklagemyndigheden påstod principalt afvisning, da kravene ikke kunne behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a. Det blev lagt til grund, at afgivelsen af pistolskud ikke var sket med det formål senere at drage bestemte personer eller persongrupper strafferetligt til ansvar for de handlinger, der blev rettet mod politiet, men for at sikre politiet mod overhængende fare for at blive ramt af stenkast mm. Under disse særlige omstændigheder fandtes skadeforvoldelsen som følge af politiets afgivelse af pistolskud ikke at være sket som led i en strafferetlig forfølgning. Herefter fandtes de rejste erstatningskrav ikke at kunne påkendes under en sag, der blev behandlet efter retsplejelovens kapitel 93 a, og kravene afvistes.

Skader opstået i forbindelse med politiets patruljering og bistand ved arrangementer af forskellige karakter falder ligeledes uden for retsplejelovens kapitel 93 a.

Politiets bortvisning af personer fra restauranter og lignende sker typisk ikke som led i strafferetlig forfølgning af de pågældende og vil derfor falde uden for retsplejelovens kapitel 93 a. Se f.eks. U 1995.403Ø, som vedrørte politiets bortvisning af en person fra en restaurant i medfør af bestemmelser i retsplejeloven og restaurationsbekendtgørelsen. Den pågældende person blev ikke sigtet, og erstatningskravet faldt derfor ikke ind under kapitel 93 a.

Forvaltningsretlige afgørelser truffet af politiet

Erstatningskrav, som rejses i anledning af administrative afgørelser, der er truffet af politiet som forvaltningsmyndighed på særlige områder, og som ikke har forbindelse med en konkret strafforfølgning, falder uden for retsplejelovens kapitel 93 a. Det gælder f.eks. politiets nægtelse af samtykke til jagttegn.

Skader forårsaget af tjenestehunde og politiets tjenestekøretøjer

Spørgsmål om skader forårsaget af tjenestehunde, herunder navnlig skader som følge af hundebid samt skader forårsaget af politiets tjenestekøretøjer, skal behandles særskilt og forelægges for Rigspolitichefen,

jf. § 5 i Cirkulæreskrivelse nr. 18 af 15. marts 2007 . Dette gælder også, hvis skaden er sket som led i strafferetlig forfølgning.

Andre myndigheder har foretaget indledende undersøgelser eller har adgang til at afgøre sager om strafbart forhold

Sager, hvor der søges erstatning på grund af indgreb (f.eks. beslaglæggelse i medfør af toldlovens § 83), som en særmyndighed (f.eks. SKAT eller Miljøstyrelsen) har foretaget i anledning af en straffesag (hvor en person er eller senere bliver sigtet), skal behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a. Det gælder uanset, om særmyndigheden på egen hånd har foretaget indgrebet, eller om indgrebet er foretaget med bistand fra politiet.

I de tilfælde, hvor politiet ikke har en straffesag med relation til indgrebet (f.eks. beslaglæggelsen), skal statsadvokaten indhente sagens akter og en udtalelse om sagen fra særmyndigheden.

Det bemærkes, at det forhold at politiet på vegne af særmyndigheden har mødt i retten med en begæring om et indgreb (f.eks. beslaglæggelse) ikke i sig medfører, at politiet har en straffesag med relation til indgrebet.

I de tilfælde, hvor politiet efterfølgende har overtaget straffesagen fra særmyndigheden, skal politikredsen udarbejde en indstilling om sagens afgørelse til statsadvokaten. Politikredsen skal til brug herfor indhente en udtalelse og sagens akter fra særmyndigheden.

Indgreb under varetægtsfængsling

Spørgsmål om erstatning til varetægtsarrestanter i anledning af indgreb under opholdet i varetægtsfængsel behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a og bekendtgørelse om behandlingen af krav fra indsatte i kriminalforsorgens institutioner om erstatning i anledning af uforskyldte indgreb. Det fremgår af § 96 i bekendtgørelse nr. 107 af 30. januar 2019 om ophold i varetægt (varetægtsbekendtgørelsen).

Den bekendtgørelse, der henvises til i § 96 i varetægtsbekendtgørelsen, er afløst af bekendtgørelse nr. 423 af 9. april 2015 om behandlingen af krav fra dømte og varetægtsarrestanter om erstatning i anledning af uforskyldte indgreb under fuldbyrdelse af straf m.v. Det fremgår af denne bekendtgørelses § 2, stk. 2, at Kriminalforsorgsområdet sender spørgsmål om erstatning til varetægtsarrestanter til anklagemyndigheden til videre foranstaltning.

Indgreb under fuldbyrdelse af straf (afsoning)

Erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf mv. er reguleret i straffuldbyrdelseslovens §§ 106 og 107. Kriminalforsorgen behandler erstatningskrav, som fremsættes i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straffen, jf. straffuldbyrdelseslovens § 108.

4.2. Hvem har kompetence til at afgøre erstatningskravet?

Kompetencen til at træffe afgørelse i erstatningssager afhænger af, hvilken hjemmel kravet støttes på, dvs. om det er §§ 1018 a – d (erstatning på objektivt grundlag) eller § 1018 h (erstatning på culpagrundlag). Læs mere under pkt. 4.2.1. og pkt. 4.3. nedenfor.

Derudover er der fastsat særlige regler om kompetence i sager om erstatning for varetægtsfængsling efter endelig dom i medfør af udlændingelovens § 35. Læs mere herom i pkt. 4.3.4.

4.2.1. Retsplejelovens §§ 1018 a – d

Udgangspunktet – statsadvokaternes kompetence

Statsadvokaterne træffer som udgangspunkt afgørelse i alle sager efter retsplejelovens §§ 1018 a - d. Det gælder både krav om erstatning for økonomisk og ikke-økonomisk skade. Statsadvokaterne kan altid afslå erstatning i de sager, der ikke er reguleret i pkt. 5. i denne meddelelse.

Undtagelser – Rigsadvokatens kompetence

Følgende sager skal forelægges for Rigsadvokaten til afgørelse:

- Erstatningskrav for ikke-økonomisk skade efter retsplejelovens §§ 1018 a - d, hvor statsadvokaten agter at yde erstatning med et større beløb end fastsat i pkt. 5. i denne meddelelse.
- Erstatningskrav for ikke-økonomisk skade efter retsplejelovens §§ 1018 a - d, som er reguleret i pkt. 5. i denne meddelelse, men som rejser spørgsmål af principiel karakter, eller i forhold til hvilke der foreligger særlige omstændigheder.
- Erstatningskrav for ikke-økonomisk skade efter retsplejelovens §§ 1018 a - d, som ikke er reguleret i pkt. 5. i denne meddelelse, og hvor statsadvokaten ikke afslår erstatning.

Se evt. også: Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9809 af 12. december 2005 om behandling af sager om erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a.

4.3. Frist for fremsættelse af erstatningskrav

Straffesagen skal være endelig afgjort

Et krav om erstatning kan først behandles efter reglerne i kapitel 93 a, når den straffesag, som har givet anledning til at rejse kravet, er endelig afgjort.

Det er uden betydning, om straffesagen er endeligt afgjort ved anklagemyndighedens beslutning om strafforfølgningens ophør eller ved dom.

Dette fremgår af retsplejelovens § 1018 e, stk. 1.

Frist på 2 måneder

Erstatningskravet skal være fremsat inden 2 måneder efter meddelelse til sigtede om strafforfølgningens ophør eller efter afsigelse af en endelig dom, jf. § 1018 e, stk. 1. 2. pkt.

Erstatningskrav, der er fremsat efter udløbet af 2-måneders fristen, skal som udgangspunkt afvises.

Erstatningskrav, der er fremsat efter udløbet af 2-måneders fristen, kan dog behandles, hvis fristoverskridelsen findes undskyldelig, jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 2.

Fristen gælder ligeledes for krav, der støttes på dansk rets almindelige erstatningsregler, og som i medfør af retsplejelovens § 1018 h begæres behandlet efter reglerne i kapitel 93 a. Anklagemyndigheden kan dog for sådanne krav vælge at se bort fra en fristoverskridelse, hvis det er oplagt, at der er handlet erstatningsansvarspådragende. Dette skyldes, at erstatningssøgende i disse tilfælde vil kunne anlægge en civil sag, hvor anklagemyndigheden må tage bekræftende til genmæle. Læs mere i Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 2, s. 71.

I de tilfælde, hvor anklagemyndigheden har afvist at behandle et erstatningskrav under henvisning til, at kravet var fremsat for sent, og den erstatningssøgende herefter begærer erstatningskravet indbragt for retten, skal anklagemyndigheden nedlægge påstand om, at retten afviser at behandle erstatningskravet.

Nedenfor kan du læse mere om:

- Beregning af 2-måneders fristen (se pkt. 4.3.1.)
- Hvornår en fristoverskridelse kan anses for undskyldelig (se pkt. 4.3.2.)

4.3.1. Hvordan beregnes 2-måneders fristen?

Personer, der ikke har været sigtet

I forhold til personer, der ikke har været sigtet, beregnes 2-måneders fristen fra indgrebets ophør, jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 1, 5. pkt.

Personer, der har været sigtet

Sager, der afsluttes med påtaleopgivelse eller tiltalefrafald

I forhold til personer, der har været sigtet, men hvor sagen afsluttes uden dom, beregnes 2-måneders fristen fra det tidspunkt, hvor sigtede fik besked om strafforfølgningens ophør, f.eks. ved meddelelse om at sagen var påtaleopgivet eller tiltale frafaldet jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 1, 3. pkt.

Sager, der afsluttes med dom

→ Tiltalte var til stede ved domsafsigelsen

Fristen beregnes fra afsigelse af endelig dom, hvis tiltalte var til stede ved dommens afsigelse, jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 1, 3. pkt.

→ Tiltalte var ikke til stede ved domsafsigelsen

Hvis tiltalte har været tilsagt til domsafsigelsen, f.eks. ved at retten i et retsmøde ved sagens optagelse til dom har tilkendegivet, hvornår dommen ville blive afsagt, jf. retsplejelovens § 162, beregnes fristen fra domsafsigelsen, uanset om tiltalte var til stede eller ej ved domsafsigelsen, jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 1, jf. princippet i § 904, stk. 1.

Hvis hovedforhandlingen er fremmet til dom i tiltaltes fravær i medfør af retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 1 - 5, beregnes fristen fra det tidspunkt, hvor dommen blev forkyndt for tiltalte, jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 1, 4. pkt., jf. § 904, stk. 2, jf. § 219 a, stk. 5, 2. pkt.

Hvis hovedforhandlingen er fremmet til dom i tiltaltes fravær i medfør af retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, uden at tilsigelsen til hovedforhandlingen er blevet forkyndt for tiltalte personligt, beregnes fristen fra det tidspunkt, hvor dommen er blevet forkyndt for tiltalte personligt, jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 1, 4. pkt., jf. § 904, stk. 2, jf. § 219 a, stk. 5.

Hvis sagen er afgjort med en udeblivelsesdom efter reglerne i retsplejelovens § 897, og tiltalte ikke var til stede ved domsafsigelsen eller gjort bekendt med tidspunktet for dommens afsigelse, beregnes fristen fra den dag, hvor retten sender en udskrift af dommen til tiltalte, jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 1, 4. pkt., jf. § 904, stk. 3.

→ Dommen blev anket, men anken hæves efterfølgende

Hvis en ankesag hæves, beregnes fristen fra det tidspunkt, hvor tiltalte får besked om, at ankesagen er hævet, og byrettens dom således er endelig. I tilfælde, hvor tiltalte er repræsenteret af en forsvarer, beregnes fristen fra det tidspunkt, hvor tiltaltes forsvarer får besked, jf. U2016. 212H.

4.3.2. Er fristoverskridelsen undskyldelig?

Anklagemyndigheden behandler erstatningskrav, der fremsættes efter udløbet af 2-måneders fristen, når fristoverskridelsen findes undskyldelig, jf. retsplejelovens § 1018 e, stk. 2.

Følgende er eksempler på, hvad der kan udgøre undskyldelige omstændigheder:

Senere fremkomne oplysninger

En fristoverskridelse vil f.eks. være undskyldelig, hvis kravet bygger på:

- oplysninger som først kommer frem efter fristen, og
- som er af væsentlig betydning for erstatningsspørgsmålets afgørelse.

Der henvises til s. 41 i betænkning nr. 801 af 1977 om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning.

Manglende vejledning om muligheden for erstatning og fristen for fremsættelse af kravet

Når der afsiges dom i straffesagen, eller når sigtede får besked om strafforfølgningens ophør, bør sigtede efter omstændighederne vejledes om fremgangsmåden ved fremsættelse af et eventuelt erstatningskrav, herunder om fristen for fremsættelse af kravet, jf. s. 41 i betænkning nr. 801 af 1977 om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning.

Hvis en polititjenestemand i umiddelbar forlængelse af en netop rejst sigtelse for et strafbart forhold meddeler den sigtede, at sigtelsen frafalder (f.eks. efter en resultatløs visitation og ransagning), er det Rigsadvokatens opfattelse, at polititjenestemanden har en vejledningspligt, dvs. at han skal vejlede om fremgangsmåden for fremsættelse af et eventuelt erstatningskrav, herunder om fristen for fremsættelse af erstatningskravet. Hvis vedkommende ikke er blevet vejledt, vil det kunne udgøre en undskyldelig omstændighed i forhold til en fristoverskridelse.

I tilfælde, hvor den erstatningssøgende ikke er repræsenteret af en advokat, vil en fristoverskridelse endvidere være undskyldelig i de tilfælde, hvor anklagemyndigheden ikke har vejledt den erstatningssø-

gende om adgangen til at søge erstatning og om fristen herfor i forbindelse med, at anklagemyndigheden har givet den erstatningssøgende meddelelse om strafforfølgningens ophør. (Vejledning om erstatning er indarbejdet i koncepterne for påtaleopgivelser.)

Hvor en sag er endelig afgjort i retten, og den erstatningssøgende har været repræsenteret af forsvarer, kan det forhold, at retten ikke har vejledt om adgangen til og om fristen for at rejse krav om erstatning efter retsplejelovens § 1018 a i anledning af en straffesag, ikke føre til, at en fristoverskridelse anses som undskyldelig, jf. U 2013.3363H.

En fristoverskridelse er ikke undskyldelig for erstatningssøgende, blot fordi den skyldes en fejl fra den erstatningssøgendes advokats side, jf. U 2013.3363H, hvor Højesteret udtalte, at der i henseende til fristoverskridelser skal ske identifikation mellem erstatningssøgende og dennes advokat ved vurderingen af, om en advokatfejl kan komme erstatningssøgende til skade.

4.3.3. Retsplejelovens § 1018 h

Udgangspunktet – statsadvokaternes kompetence

Statsadvokaterne træffer som udgangspunkt afgørelse i alle sager efter retsplejelovens § 1018 h. Det gælder både krav om erstatning for økonomisk og ikke-økonomisk skade. Statsadvokaterne kan altid afslå at imødekomme krav om erstatning i henhold til retsplejelovens § 1018 h.

Undtagelser – Rigsadvokatens kompetence

Følgende sager skal forelægges for Rigsadvokaten til afgørelse:

- Erstatningskrav efter retsplejelovens § 1018 h, hvor statsadvokaten agter at yde erstatning på over 100.000 kr.
- Erstatningskrav efter retsplejelovens §§ 1018 h, som rejser spørgsmål af principiel karakter, eller hvor der foreligger særlige omstændigheder, og hvor erstatningskravet ikke afslås af statsadvokaten.

Se evt. også: Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9809 af 12. december 2005 om behandling af sager om erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a.

4.3.4. Varetægtsfængsling efter dom, jf. udlændingelovens § 35

Rigsadvokaten har kompetencen til at imødekomme erstatningskrav i sager om varetægtsfængsling efter endelig dom, hvis varetægtsfængslingen er sket i medfør af udlændingelovens § 35 med henblik på effektivering af en i dommen fastsat bestemmelse om udvisning. Statsadvokaterne kan altid afslå at imødekomme erstatning for varetægtsfængsling efter endelig dom.

Det skal fremgå af politikredsens indstilling til statsadvokaten, hvilken myndighed der har haft ansvaret for at udsende erstatningssøgende. Hvis Hjemrejsestyrelsen - tidligere Udlændingecenter Nordsjælland (UCN) - har haft ansvaret for udsendelsen, skal politikredsen indhente akter og en udtalelse fra Hjemrejsestyrelsen, inden sagen sendes til statsadvokaten. Uanset hvem der har haft ansvaret for udsendelsen, skal politikredsen i indstillingen til statsadvokaten udtale sig om perioden efter endelig dom.

Hvis der i samme sag er fremsat krav om erstatning for tiden før og efter endelig dom, skal statsadvokaten træffe afgørelse vedrørende frihedsberøvelsen før dom. Statsadvokaten kan afslå erstatningskravet for

tiden efter endelig dom. Hvis statsadvokaten mener, at der skal ydes erstatning for tiden efter endelig dom, skal statsadvokaten sende den del af sagen, der vedrører frihedsberøvelsen efter dom sammen med sagens akter og en indstilling til Rigsadvokaten til afgørelse.

4.4. § 1018 a – frihedsberøvelse

4.4.1. § 1018 a, stk. 1 – uberettiget frihedsberøvelse

Der henvises til Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, Bind 2, afsnit 3.1, afgørelser på Vidensbasen samt retspraksis.

Vær bl.a. opmærksom på Højesterets dom i U 2016.1116H, hvorefter krav om erstatning for en hændelig skade, der er en følge af selve det strafprocessuelle indgreb, som udgangspunkt skal anses for omfattet af det objektive ansvar i § 1018 a-d. Hvis politiet eksempelvis ved et hændeligt uheld brækker armen på en person i forbindelse med en anholdelse, vil erstatningskravet som følge af skaden være omfattet af § 1018 a. Læs mere herom i Rigsadvokatens brev af 24. november 2016.

Taksterne for frihedsberøvelse – se pkt. 5, nr. 1.

Frihedsberøvelser i forbindelse med sager om udlevering

Udlevering

Betingelserne for udlevering er nærmere beskrevet i udleveringsloven (LOV nr. 117 af 11/02/2020).

Når en fremmed stat anmoder om, at en person skal udleveres (international arrestordre og/eller en udleveringsanmodning), skal politiet undersøge, om betingelserne for udlevering til den anmodende stat er opfyldt, jf. udleveringslovens § 32 - tidligere § 12/§ 18 b (uden for/inden for EU og Norden). Politiet kan til brug for undersøgelsen foretage samme indgreb i en udleveringssag, som politiet kan i forbindelse med en sag i Danmark (anholdelse, varetægtsfængsling, legemsindgreb, ransagning, beslaglæggelse og edition samt kapitel 75 a om andre efterforskningsskridt).

Udleveringslovens regler bygger grundlæggende på det princip, at de danske myndigheder som hovedregel er forpligtet til uden nærmere bevismæssig prøvelse at lægge den udenlandske dom eller beslutning om anholdelse eller fængsling til grund ved udleveringssagens afgørelse.

Politiet og anklagemyndigheden skal derfor lægge vægt på oplysningerne i den internationale arrestordre eller udleveringsanmodningen. Politiet og anklagemyndigheden kan konkret vurdere, at der på grund af oplysninger om særlige omstændigheder, der rejser rimelig tvivl om grundlaget for udlevering, er grundlag for at indhente yderligere oplysninger fra det land, der anmoder om udlevering.

Erstatningssagen

Objektivt erstatningsansvar efter retsplejelovens § 1018 a, stk. 1, for straffeprocessuelle indgreb i udleveringssager forudsætter, at indgrebet under udleveringssagen kan anses for uforskyldt, fordi det viser sig, at betingelserne for at udlevere ikke var til stede.

Hvis der på tidspunktet for det straffeprocessuelle indgreb, på tidspunktet for afgørelsen om udlevering eller på tidspunktet for udlevering ikke foreligger oplysninger om de omstændigheder, som ender med at føre til, at udlevering nægtes, vil der som udgangspunkt ikke være grundlag for erstatning efter retsplejelovens § 1018 a. Se hertil bl.a. U 2014.3371 H og TfK 2017.855 Ø.

Det afgørende for vurderingen af erstatningsspørgsmålet er derfor at finde det tidspunkt, hvor der i sagen foreligger oplysninger om de omstændigheder, som medfører, at betingelserne for udlevering ikke er opfyldt.

Idet de danske myndigheder som hovedregel uden nærmere bevismæssig prøvelse skal lægge den udenlandske dom eller beslutning om anholdelse eller fængsling til grund ved udleveringssagens afgørelse, vil den anholdtes udokumenterede oplysninger om, at der ikke kan ske udlevering, isoleret set ikke være tilstrækkeligt til at udløse et erstatningsansvar efter retsplejelovens § 1018 a.

Et erstatningsansvar efter retsplejelovens § 1018 a beror således på en vurdering af de på det givne tidspunkt foreliggende oplysninger (f.eks. i form af indhentede oplysninger fra den anmodende stat) om de omstændigheder, som medfører, at udleveringslovens betingelser ikke er opfyldt.

Den underliggende udleveringssag skal derfor være endeligt afsluttet, før erstatningskravet kan realitetsbehandles.

4.4.2. § 1018 a, stk. 2 – misforhold eller andre særlige grunde

Retsplejelovens § 1018 a, stk. 2, 1. led, tager navnlig sigte på den situation, hvor en person, som har været frihedsberøvet under straffesagens behandling, bliver idømt en straf af kortere varighed end frihedsberøvelsens længde.

Bestemmelsen finder endvidere anvendelse i sager, hvor flere forhold er til samtidig pådømmelse, når den erstatningssøgende dømmes for mindst ét af disse forhold, uanset at den erstatningssøgende ikke dømmes i det forhold, der gav anledning til frihedsberøvelsen. Der henvises til Højesterets dom i U 1993.123H. Dette gælder efter Rigsadvokatens opfattelse uanset, om der i overensstemmelse med den obligatoriske regel i straffelovens § 86, stk. 1, gives fradrag i den idømte straf.

Bestemmelsen kan endvidere finde anvendelse på andre straffeprocessuelle indgreb end frihedsberøvelse, jf. henvisningen i retsplejelovens § 1018 b. Læs mere om § 1018 b i pkt. 4.5.

I det følgende kan du læse mere om:

- Misforholdsvurderingen
- Beregning af misforholdet i procent
- Erstatningens størrelse
- Egen skyld
- Baggrund

Misforholdsvurderingen

Medmindre særlige omstændigheder gør sig gældende i den konkrete sag, bør der som udgangspunkt ydes erstatning, hvis den anvendte frihedsberøvelse under straffesagens behandling overstiger den idømte fængselsstraf med mere end 15 procent.

Afgørelsen af, om der foreligger et erstatningsbegrundende misforhold mellem den under sagen anvendte frihedsberøvelse og den idømte fængselsstraf, skal imidlertid træffes på grundlag af en konkret vurdering i hver enkelt sag.

Når det skal vurderes, om der skal ydes erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 a, stk. 2, 1. led, som følge af, at den under sagen anvendte frihedsberøvelse ikke står i rimeligt forhold til strafforfølgningens udfald, er det længden af den udmålte straf, der er afgørende. Det kan derfor som udgangspunkt ikke tillægges betydning, at den erstatningssøgende gør gældende, at han ville være blevet prøveløsladt, hvis ikke han havde været varetægtsfængslet. Det fremgår af U 2000.532H, hvor Højesteret udtalte, at der efter bestemmelsens ordlyd og forarbejder ikke er grundlag for at tage hensyn til den ændring af afsoningstidens længde, som vil indtræde ved en løsladelse på prøve. Den omstændighed, at straffen gøres betinget, medfører heller ikke, at der er misforhold, jf. U 2011.63Ø og TfK 2002.254V.

Opmærksomheden henledes i øvrigt på, at det i hver enkelt sag skal overvejes, om det af andre særlige grunde findes rimeligt at yde erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 a, stk. 2, 2. led. Som et eksempel herpå kan henvises til U 2002.1175H. Erstatningssøgende var i denne sag blevet varetægtsfængslet for bl.a. drabsforsøg. Efter et par måneder blev fængslingsgrundlaget udvidet til også at omfatte straffelovens § 191. Ved tiltalerejsning udgik sigtelsen for drabsforsøg, og fængslingsgrundlaget blev begrænset til kun at omfatte straffelovens § 191. Erstatningssøgende blev idømt 4 år og 6 måneders fængsel, hvilken straf skulle afkortes med længden af varetægtsperioden på ca. 1 år og 3 måneder. Erstatningssøgende krævede erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 a, stk. 2, for den periode, hvor fængslingsgrundlaget omfattede drabsforsøg. Højesteret fandt, at erstatningssøgende under de foreliggende omstændigheder havde været udsat for en krænkelse, som ikke fuldt ud kunne anses for kompenseret ved afkortning i straffen, og at der forelå særlige grunde, som talte for erstatning. Højesteret fandt, at erstatningen ikke kunne fastsættes med udgangspunkt i praksis vedrørende erstatning til personer, der havde siddet uforskyldt varetægtsfængslet, og som efterfølgende i det hele blev frifundet, og Højesteret fastsatte derfor erstatningen skønsmæssigt til 25.000 kr. Et andet eksempel er dommen U 2013.935Ø, hvor E blev sigtet og varetægtsfængslet for drab og efterfølgende tiltalt for drab. E blev fundet skyldig i uagtsomt manddrab og idømt fængsel i et år, hvilket var 25 dage mindre end varetægtsfængslingen. Landsretten fandt, at der hverken var misforhold efter § 1018 a, stk. 2, 1. led (7 % overskridelse), eller sådanne andre særlige grunde som nævnt i § 1018 a, stk. 2, 2. led, og afslog derfor erstatning.

Beregning af misforholdet i procent

Når man skal udregne, hvor mange procent den idømte straf overstiger den anvendte frihedsberøvelse, kan der anvendes følgende formel:

$$\frac{\text{Antal påbegyndte døgn, den dømte har været frihedsberøvet} - \text{den idømte straf i dage}}{\text{Den idømte straf i dage}} \times 100$$

Eksempel: T har under sagen været frihedsberøvet i 72 påbegyndte døgn. T idømmes under hovedforhandlingen en straf på 60 dage. T vil herefter have siddet frihedsberøvet i 20 procent længere tid, end han har været frihedsberøvet under sagen, og vil derfor som udgangspunkt være berettiget til erstatning.

Erstatningens størrelse

Erstatning efter retsplejelovens § 1018 a, stk. 2, skal ydes for den fulde periode, hvormed den under straffesagen anvendte frihedsberøvelse overstiger den idømte straf.

Erstatningen skal opgøres efter de administrativt fastsatte takster i pkt. 5. i denne meddelelse, medmindre ganske særlige forhold kan begrunde en fravigelse, jf. U 1997.776H.

Der skal som udgangspunkt ikke ydes erstatning med høj takst for frihedsberøvelsens 1. døgn. Den høje takst for 1. døgn frihedsberøvelse ydes for det særlige ubehag, den erstatningssøgende oplever ved at blive revet ud af sin hverdag i forbindelse med iværksættelse af indgrebet. Dette særlige ubehag vil der i almindelighed ikke være grundlag for at kompensere for, når den erstatningssøgende er idømt en fængselsstraf, og den erstatningspådragende del af frihedsberøvelsen har umiddelbar tilknytning til denne. Der henvises til princippet i U 2005.1657V.

Egen skyld

Det bemærkes, at det i sager omfattet af retsplejelovens § 1018 a, stk. 2, skal overvejes, om den erstatningssøgende selv har givet anledning til foranstaltningen på en sådan måde, at erstatningen bør bortfalde eller nedsættes, jf. retsplejelovens § 1018 a, stk. 3.

Det er i denne forbindelse afgørende, om en eventuel "egen skyld" kan siges at have været årsag til hele den periode, hvor den pågældende har været frihedsberøvet, eller om den omvendt kun er årsag til en del af denne periode. I sidstnævnte tilfælde vil der uanset "egen skyld" kunne være grundlag for erstatning for den periode, der ligger ud over den idømte frihedsstraf. Ikke enhver oprindeligt mistankepådragende adfærd eller uforsigtighed forud for strafforfølgningen eller i straffesagens indledende faser fører i sig selv til nedsættelse eller bortfald af erstatning efter retsplejelovens § 1018 a, stk. 3.

Læs eventuelt mere om egen skyld under pkt. 4.4.3.

Baggrund

I betænkning nr. 801/1977, s. 38 f. om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning fremgår bl.a. følgende bemærkninger til bestemmelsen:

»Som vejledende momenter for det skøn, der herefter skal udøves i anvendelsen af den foreslåede bestemmelse, kan der bl.a. peges på følgende:

- Erstatning må i almindelighed være udelukket (eller nedsættes), hvor sigtede selv har foranlediget indgrebet.
- Erstatning må ligeledes være udelukket i det omfang, indgrebet (især varetægt) er afgørende for, at den mildere sanktion overhovedet vælges.
- Herudover er det en forudsætning for erstatning, at der kan påpeges et klart misforhold mellem på den ene side det processuelle indgreb og på den anden side. Sagens karakter og det påsigtede forholds grovhed. – I de ovennævnte klare tilfælde, hvor sanktionen er umiddelbart sammenlignelig med tvangsforanstaltningen (f.eks. hvor 8 måneders varetægt efterfølges af 4 måneders ubetinget fængsel), vil erstatning relativt ofte kunne gives, idet sanktionen i disse tilfælde i højere grad er udtryk for en egentlig vurdering af forholdets grovhed end ved andre sanktioner som f.eks. påtalefrafald på vilkår.«

Højesteret tog i U 2009.2095H stilling til anvendelsen af retsplejelovens § 1018 a, stk. 2, 1. led, i en sag, hvor frihedsberøvelsen oversteg den idømte straf med ca. 20 procent. Den erstatningssøgende var ved Østre Landsrets anke dom af 14. februar 2006 straffet med fængsel i 1 år. Han havde i forbindelse med strafforfølgningen i sagen været varetægtsfængslet fra den 14. december 2004 til den 14. februar 2006, heraf 35 dage i isolation (samlet 1 år og 75 dage). Frihedsberøvelsen oversteg således den idømte straf med 75 dage, svarende til ca. 20 procent. Både statsadvokaten og Rigsadvokaten afviste erstatningssøgendes krav om erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 a, stk. 2, idet den udmålte straf ikke stod i misforhold til den anvendte frihedsberøvelse. Højesteret fandt ved sin dom af 4. maj 2011, at den idømte straf stod i misforhold til den anvendte frihedsberøvelse, hvorfor den erstatningssøgende havde krav på erstatning.

4.4.3. § 1018 a, stk. 3 – egen skyld

Der henvises foreløbigt til Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, Bind II, afsnit 3.3, afgørelser på Vidensbasen samt retspraksis.

Vær bl.a. opmærksom på Højesterets dom i U 2013.1829 H vedrørende rækkevidden af bestemmelsen om egen skyld. I den pågældende sag fandt Højesteret, at E ikke havde udvist egen skyld alene som følge af, at E var vidende om, at samleveren på deres fælles bopæl opbevarede amfetamin, og at E trods denne viden undlod at foretage sig noget. Læs mere om rækkevidden af denne dom i Rigsadvokatens brev af 12. juni 2013.

4.5. § 1018 b – andre straffeprocessuelle indgreb

4.5.1. Generelt

Der henvises til Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, Bind II, afsnit 4.1 og 4.2, afgørelser på Vidensbasen samt retspraksis.

Vær bl.a. opmærksom på Højesterets dom i U 2016.1116H, hvorefter krav om erstatning for en hændelig skade, der er en følge af selve det strafprocessuelle indgreb, som udgangspunkt skal anses for omfattet af det objektive ansvar i § 1018 a-d. Hvis politiet eksempelvis ved et hændeligt uheld beskadiger en genstand i forbindelse med en ransagning eller i forbindelse med, at genstanden bliver beslaglagt (f.eks. i forbindelse med, at politiet løfter genstanden op for at iværksætte beslaglæggelsen), må skaden på genstanden, uanset at den er hændelig, anses for at være en følge af det straffeprocessuelle indgreb (ransagningen eller beslaglæggelsen). Et erstatningskrav i anledning af skaden vil derfor som udgangspunkt være omfattet af retsplejelovens § 1018 b. Læs mere herom i Rigsadvokatens brev af 24. november 2016.

4.5.2. Visitation

Op til 10 minutters varighed

Der udbetales som udgangspunkt ikke erstatning for kortvarige, resultatløse visitationer og ransagning i tilknytning hertil.

Dette gælder også i tilfælde, hvor den person, som indgrebet er rettet mod, ikke ved sin egen adfærd har givet anledning til indgrebet.

Udgangspunktet gælder ligeledes, selv om det fornødne mistankegrundlag i enkeltstående tilfælde ikke findes at have været til stede, jf. U 1997.1498H.

Udgangspunktet kan fraviges i særlige tilfælde. Som eksempel herpå kan nævnes visitationer, som har været særligt indgribende og samtidig er foretaget på et sted, hvor udenforstående har kunnet overvære visitationen, som på denne baggrund har kunnet opleves som særlig krænkende af den pågældende person.

Taksten for særlige tilfælde af visitation – se pkt. 5, nr. 2.

Mere end 10 minutters varighed

Ved visitationer og ransagninger i tilknytning hertil, der har været i mere end 10 minutter, anvendes taksten for anholdelse inden for det første døgn.

Taksten for visitation i mere end 10 minutter – se pkt. 5., nr. 1.

4.5.3. Ransagning

En ransagning, der er foretaget hos en sigtet i forbindelse med en samtidig stedfunden frihedsberøvelse, anses i almindelighed for et underordnet accessorium til frihedsberøvelsen og giver derfor ikke ret til særskilt erstatning, jf. U 1986.709Ø.

Ved ransagninger i bofællesskaber eller lignende, hvor der er tale om klart adskilte boliger (værelser eller lignende), betragtes indgrebet som rettet mod den, som (alene) råder over den enkelte bolig, der ransages, og den pågældende kan herefter rejse erstatningskrav efter § 1018 b. Er der derimod tale om en ransagning i fælles rum eller i fælles boliger for ægtefæller, samlevende eller familier med børn og lignende, betragtes ransagningen alene som foretaget mod de konkrete sigtede eller ikke sigtede, som ransagningen vedrører. Indgrebet er ikke rettet mod de øvrige personer, der bor på stedet og ligeledes råder over lokalet. De kan derfor ikke få erstatning efter § 1018 b eller § 1018 c men vil kunne rejse krav efter § 1018 h (et erstatningskrav efter § 1018 h forudsætter imidlertid, at der er handlet ansvarspådragende efter dansk rets almindelige erstatningsregler). Det samme gælder i situationer, hvor en udlejer af en bolig kræver erstatning for f.eks. en hoveddør ødelagt i forbindelse med en ransagning rettet mod lejeren.

Fra administrativ praksis kan henvises til følgende afgørelser: AM2011. 11.18RA og AM2006. 09.22RA.

Ransagning i tilknytning til kortvarige visitationer er behandlet under visitationer - se ovenfor under pkt. 4.5.2.

Taksten for ransagning - se pkt. 5., nr. 3.

4.5.4. Legemsundersøgelser mv.

Der ydes som udgangspunkt ikke erstatning for en legemsundersøgelse, der foretages i forbindelse med en frihedsberøvelse. Såfremt der er tale om en særlig indgribende legemsundersøgelse, som f.eks.

rectalundersøgelser og undersøgelser af kønsorganer, ydes der dog særskilt erstatning herfor, selv om indgrebet sker under en frihedsberøvelse.

Legemsbesigtigelser, der indebærer fuldstændig eller delvis egentlig afklædning, ligestilles erstatningsmæssigt med særlig indgribende legemsundersøgelser. Såfremt der alene sker opknapping af en skjorte eller opsmøgning af ærmer og bukseben, ydes der ikke erstatning.

Taksten for legemsundersøgelser - se pkt. 5., nr. 4.

4.5.5. Konfrontation

Der ydes ikke erstatning for konfrontation, der foretages under frihedsberøvelse.

Taksten for konfrontation - se pkt. 5., nr. 5.

4.5.6. Beslaglæggelse

Erstatning for beslaglæggelse kan ydes efter en konkret vurdering af den forvoldte ulempe og gene samt eventuelt økonomisk tab i forbindelse med indgrebet.

Rigsadvokaten har i forhold til beslaglæggelse af motorkøretøj fastsat en takstmæssig erstatning for afsavn af motorkøretøjet - se pkt. 5., nr. 6. Afsavnserstatningen dækker den forvoldte ulempe og gene samt mindre (eventuelt udokumenterede) økonomiske tab i forbindelse med beslaglæggelsen. Foreligger der dokumentation for yderligere økonomisk tab af væsentligt omfang, kan der efter en konkret vurdering ydes erstatning for sådanne tab.

4.5.7. Inddragelse af førerret

Taksten for inddragelse af førerret - se pkt. 5., nr. 7.

4.5.8. Telefonaflytning mv.

Taksten for telefonaflytning – se pkt. 5., nr. 8.

Taksten for rumaflytning – se pkt. 5., nr. 9.

Den omstændighed, at indgrebet har været rettet mod flere telefoner eller rum/boliger tilhørende samme person, medfører ikke, at der ydes erstatning ud over de nævnte beløb.

I de tilfælde, hvor der både er foretaget rum- og telefonaflytning, er det Rigsadvokatens opfattelse, at der ydes erstatning ved en sammenlægning af taksterne for henholdsvis telefon- og rumaflytning.

4.5.9. Sigtelse mv.

Der henvises til Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, Bind II, afsnit 4.3.1., 4.3.2. og 8., afgørelser på Vidensbasen samt retspraksis.

4.6. § 1018 c – ikke sigtede personer

Der henvises til Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, Bind II, afsnit 5, afgørelser på Vidensbasen samt retspraksis.

Vær bl.a. opmærksom på Højesterets dom i U 2016.1116H, hvorefter krav om erstatning for en hændelig skade, der er en følge af selve det strafprocessuelle indgreb, som udgangspunkt skal anses for omfattet af det objektive ansvar i §§ 1018 a-d. Hvis politiet eksempelvis ved et hændeligt uheld beskadiger en genstand i forbindelse med en ransagning eller i forbindelse med, at genstanden bliver beslaglagt (f.eks. i forbindelse med, at politiet løfter genstanden op for at iværksætte beslaglæggelsen), må skaden på genstanden, uanset at den er hændelig, anses for at være en følge af det straffeprocessuelle indgreb (ransagningen eller beslaglæggelsen). Et erstatningskrav i anledning af skaden vil derfor som udgangspunkt være omfattet af retsplejelovens § 1018 c. Læs mere nærmere herom i Rigsadvokatens brev af 24. november 2016.

4.7. § 1018 d

Der henvises foreløbigt til Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, Bind II, afsnit 6, afgørelser på Vidensbasen samt retspraksis.

4.8. § 1018 h – erstatning på culpagrundlag

Der henvises til Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, Bind 2, afsnit 7, afgørelser på Vidensbasen samt retspraksis.

Vær bl.a. opmærksom på Højesterets dom i U 2016.1116H, hvorefter krav om erstatning for en hændelig skade, der er en følge af selve det strafprocessuelle indgreb, som udgangspunkt skal anses for omfattet af det objektive ansvar i §§ 1018 a-d.

Det er Rigsadvokatens opfattelse, at erstatning for en hændelig skade ikke vil være omfattet af det objektive ansvar i §§ 1018 a-d, hvis den hændelige skade ikke kan anses for at være en følge af selve det straffeprocessuelle indgreb – fordi skaden ikke skyldes en handling, som er udført af politiet som en del af politiets arbejdsopgaver i forbindelse med det straffeprocessuelle indgreb. Hvis en polititjenestemand eksempelvis i forbindelse med en ransagning snubler over en genstand og rammer et tv, der derved beskadiges, vil et erstatningskrav i den anledning ikke være omfattet af § 1018 a-d, men skal behandles efter retsplejelovens §1018 h som et culpakrav. Det samme gælder en hændelig skade, som opstår på en beslaglagt genstand, mens genstanden er opbevaret hos politiet, og som ikke skyldes politiets arbejdsopgaver i forbindelse med selve beslaglæggelsen - f.eks. hvis genstanden beskadiges i forbindelse med, at der opstår en brand det sted, hvor genstanden opbevares. Læs mere herom i Rigsadvokatens brev af 24. november 2016.

4.9. Erstatningsansvarsloven – varigt mén og erhvervsevnetab

Der henvises til Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, Bind 2, afsnit 1.4, afgørelser på vidensbasen samt retspraksis.

4.10. Aktindsigt i erstatningssager – regelgrundlag

Hvilket regelsæt finder anvendelse?

- **Offentlighedsloven (journalister mv.)**

Anmodninger om aktindsigt i erstatningssager efter kapitel 93 a falder uden for offentlighedsloven, jf. offentlighedslovens § 19, stk. 1, hvoraf fremgår, at retten til aktindsigt ikke omfatter sager inden for strafferetsplejen. Meroffentlighed skal overvejes, jf. § 14, stk. 2.

- **Retsplejeloven**

Hvis anmodningen om aktindsigt vedrører den underliggende straffesag, skal anmodningen behandles efter retsplejelovens kapitel 3 a, herunder særligt § 41 d vedrørende aktindsigt for personer med individuel væsentlig interesse samt forurettede mv. Læs mere herom i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om aktindsigt.

- **Forvaltningsloven (parter)**

Hvis anmodningen om aktindsigt vedrører kravet om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a, skal anmodningen behandles efter forvaltningslovens regler om aktindsigt. Det skyldes, at en sag om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a ikke er en "sag om strafferetlig forfølgning", og således ikke undtaget fra forvaltningslovens aktindsigtsregler, jf. forvaltningslovens § 11, jf. bemærkningerne til den dagældende § 9, stk. 3 (nu § 11) i bet. nr. 857/1978 side 410 og Folketingstidende 1985-86, Tillæg A, sp. 137.

Når der anmodes om aktindsigt i forbindelse med fremsættelse af et erstatningskrav, skal det derfor først afklares, hvorvidt der er tale om en anmodning om aktindsigt i den underliggende straffesag eller i selve erstatningssagen. Det har betydning for, hvilket regelsæt der finder anvendelse på aktindsigtssagen, samt hvilken myndighed i anklagemyndigheden, der har kompetencen til at behandle anmodningen om aktindsigt.

En anmodning om aktindsigt, der vedrører den underliggende straffesag, skal behandles efter retsplejelovens regler. Læs mere herom under pkt. 2.4.

En anmodning om aktindsigt i selve erstatningssagen behandles som nævnt efter forvaltningslovens regler. Efter forvaltningslovens § 9, stk. 1, har en part i en sag som hovedregel krav på aktindsigt, hvilket som udgangspunkt er ensbetydende med en ret til at blive gjort bekendt med samtlige dokumenter i sagen. Det indebærer, at den erstatningssøgende som udgangspunkt har krav på aktindsigt i samtlige akter i erstatningssagen. Erstatningssagens akter omfatter også statsadvokatens og politikredsens udtalelser og indstillinger om erstatningskravet.

Tilakterede sager og dokumenter (f.eks. den underliggende straffesag) er alene omfattet af adgangen til aktindsigt, hvis de er tilakteret med henblik på at supplere det faktiske afgørelsesgrundlag. Tilakterede dokumenter, der alene har til formål at belyse elementer i afgørelsesgrundlaget, som ikke er af faktisk karakter, f.eks. oplysninger om juridiske fortolknings- og vurderingsspørgsmål, er derimod ikke undergi-vet aktindsigt.

En anmodning om at se de akter i erstatningssagen, der hidrører fra den underliggende straffesag, kan derfor ikke afslås med henvisning til forvaltningslovens § 11.

Det bør i lyset heraf altid overvejes, om det er nødvendigt at tilaktere hele den underliggende straffesag, eller om det vil være tilstrækkeligt at tilaktere de dokumenter, der har betydning for afgørelsen af spørgsmålet om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a.

Retten til aktindsigt kan begrænses efter de generelle undtagelsesregler i forvaltningslovens kapitel 4. §§ 15 – 15 b vedrører undtagelse af visse oplysninger. Efter § 15 b, stk. 1, nr. 5, kan retten til aktindsigt eksempelvis begrænses, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til sagens dokumenter til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til private og offentlige interesser. Tilsvarende kan retten til aktindsigt begrænses efter § 15 b, stk. 1, nr. 1, af hensyn til forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser m.v. af særlig interesse.

Læs om kompetencen til at træffe afgørelse i aktindsigtssager under pkt. 2.4.

4.11. Advokatsalær

4.11.1. Kompetencen til at træffe afgørelse om salær i erstatningssager

Anklagemyndigheden træffer afgørelse om salær til en advokat for fremsættelse af erstatningskrav efter en analogi af retsplejelovens § 1007, jf. § 1018 f, stk. 3, med den virkning, at advokaten ikke må beregne sig yderligere salær, jf. retsplejelovens § 334, stk. 5.

Advokaten kan indbringe anklagemyndighedens afgørelse om salær for retten, jf. retsplejelovens § 1018 f. Retten træffer afgørelse ved kendelse og uden domsmænd. Rettens afgørelse om salær kan kæres til landsretten, jf. U 1983.231Ø, TfK 2004.201Ø og TfK 2012.915/2Ø. Kæremål om salær behandles som udgangspunkt på skriftligt grundlag, jf. retsplejelovens § 972, stk. 2.

Det gælder både i tilfælde, hvor erstatningskravet fremsættes af en advokat, der har været beskikket som forsvarer for den erstatningssøgende under straffesagen, og i tilfælde, hvor erstatningssøgende ikke har haft en forsvarer beskikket for sig under straffesagen og først efterfølgende anmoder en advokat om at fremsætte erstatningskravet.

4.11.2. Betingelser for udbetaling af salær

Udbetaling af salær forudsætter,

- at der er fremsat begæring om salær, og
- at det fremsatte erstatningskrav helt eller delvist imødekommes.

Udbetaling af salær forudsætter derudover, at et af de følgende punkter er opfyldt:

- Advokaten er ikke allerede tillagt salær som beskikket forsvarer under straffesagen.
- Advokaten er som beskikket forsvarer under straffesagen tillagt et salær, som ikke overstiger følgende beløb (eksklusiv moms):

2017	2018	2019	2020	2021	2022
------	------	------	------	------	------

4.300 kr.

4.400 kr.

4.400 kr.

4.400 kr.

4.500 kr.

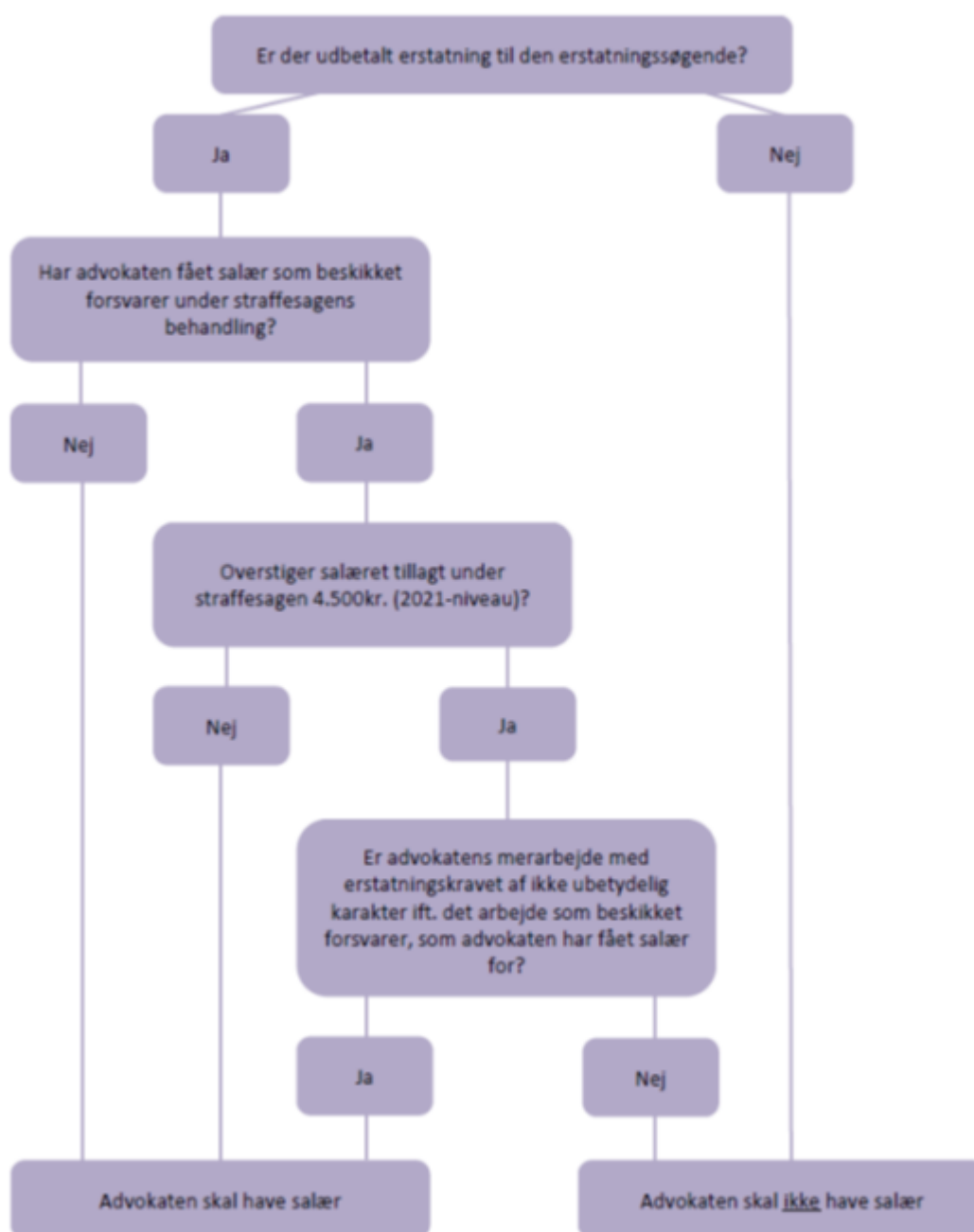
4.500 kr.

Et salær, der er tillagt en beskikket forsvarer under straffesagen, og som ikke overstiger de i skemaet angivne beløbsgrænser, antages ikke at dække det merarbejde, der er forbundet med at fremsætte erstatningskravet.

- Det tillagte forsvarersalær overstiger de i skemaet angivne beløbsgrænser, men merarbejdet med at fremsætte erstatningskravet har været af ikke ubetydelig karakter i forhold til arbejdet som beskikket forsvarer under straffesagens behandling.

Det bemærkes, at en begæring om yderligere salær som udgangspunkt ikke skal imødekommes, hvis advokaten efter en frifindende dom fremsætter et krav om erstatning under henvisning til de under pkt. 5. nævnte takstmæssige erstatningsbeløb, jf. U 2016.905V (advokat ikke tillagt salær, da der var tale om et sædvanligt takstmæssigt krav, og opgørelsen af erstatningskravet således måtte anses som ukompliceret).

Der henvises i øvrigt til U 1987.338H, Rigsadvokaten Informerer nr. 9/1995 og AM2019. 08.13Ø.

4.11.3. Salærtakster

Rigsadvokaten fastsætter hvert år vejledende takster for advokatsalær i erstatningssager. Det sker med udgangspunkt i den årlige bekendtgørelse om takster for vederlag til offentlige forsvarere, visse beskikkede advokater mv.

Der skal anvendes taksten for det år, hvor det med sagen forbundne arbejde i det væsentligste må anses som udført.

Salærtaksterne kan fraviges, i det omfang advokaten i det enkelte tilfælde sandsynliggør, at det udførte arbejde med sagen berettiger til et højere salær.

Taksterne for advokatsalær (eksklusiv moms) er følgende:

Takst for advokatsalær	2017	2018	2019	2020	2021	2022
a. Standardtakst	1.700 kr.	1.740 kr.	1.755 kr.	1.775 kr.	1.790 kr.	1.810 kr.
b. Kravet vedrører kortvarige anholdelser (til og med 10 minutter) og visitation	850 kr.	850 kr.	900 kr.	900 kr.	900 kr.	900 kr.

4.12. Renter af erstatningskrav

I sager, hvor der skal udbetales erstatning, skal der også betales renter af erstatningskravet. Beregningen af renter er i nogle tilfælde reguleret af renteloven og i andre tilfælde af erstatningsansvarslovens § 16. Hvilken lov der gælder, afhænger af, hvad der gives erstatning for og på hvilket grundlag. Læs mere herom i det følgende.

4.12.1. Erstatningskrav i medfør af retsplejelovens §§ 1018 a - d

Erstatning og godtgørelse, der ydes efter reglerne i retsplejelovens §§ 1018 a - d i anledning af strafferetlig forfølgning, skal som altovervejende hovedregel forrentes efter rentelovens bestemmelser om pengekrav uden for formuerettens område, jf. rentelovens § 8, jf. § 5, stk. 1 og 2.

Hvis en del af en erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning bliver udmålt efter reglerne i erstatningsansvarsloven, f.eks. erstatning for tabt arbejdsfortjeneste eller mén godtgørelse, skal forrentningen af denne del af erstatningen ske efter reglerne i erstatningsansvarslovens § 16. Det fremgår af bestemmelsens forarbejder, jf. lov nr. 463 af 7. juni 2001 om ændring af lov om erstatningsansvar, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv. (L 143 af 10. januar 2001, de specielle bemærkninger til § 16 (lovforslagets § 1, nr. 13 og 14).

På den baggrund gælder følgende:

- Torterstatning, der ydes efter retsplejelovens §§ 1018 a - d for frihedsberøvelse og andre straffeprocessuelle tvangsindgreb, og erstatning for økonomisk skade i tilknytning hertil (f.eks. tingsskade og tabt arbejdsfortjeneste mv. som følge af frihedsberøvelsen) forrentes efter reglerne i renteloven.
- Erstatning og godtgørelse i anledning af en personskade (fysisk eller psykisk), som den erstatningssøgende har pådraget sig som følge af en frihedsberøvelse eller et andet straffeprocessuelt indgreb, og som udbetales efter reglerne i retsplejelovens §§ 1018 a - d, forrentes efter reglerne i erstatningsansvarslovens § 16, jf. § 1. Det gælder både krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, godtgørelse for svie og smerte, godtgørelse for varigt mén, erstatning for erhvervsevnetab, erstatning for helbredelsesudgifter (f.eks. udgifter til psykolog) og andre tab, som den erstatningssøgende fremsætter efter retsplejelovens §§ 1018 a - d i anledning af personskaden.

4.12.2. Erstatningskrav i medfør af retsplejelovens § 1018 h

Erstatning, der ydes efter retsplejelovens § 1018 h på grundlag af culpaansvar i anledning af strafferetlig forfølgning, forrentes enten efter reglerne i renteloven eller erstatningsansvarsloven, afhængig af kravets karakter:

- Erstatning for tingsskade, der ydes efter retsplejelovens § 1018 h, forrentes efter reglerne i renteloven.
- Erstatning og godtgørelse i anledning af en personskaade, som politiet eller anklagemyndigheden er erstatningsansvarlig for efter dansk rets almindelige regler (culpaansvar), jf. retsplejelovens § 1018 h, forrentes efter reglerne i erstatningsansvarslovens § 16, jf. § 1.
- Godtgørelse for tort, der ydes efter retsplejelovens § 1018 h i anledning af en frihedsberøvelse eller andre straffeprocessuelle indgreb, fastsættes med hjemmel i erstatningsansvarslovens § 26, jf. U 1997.1498H, og skal derfor forrentes efter reglerne i erstatningsansvarslovens § 16.

4.12.3. Hvornår forrentes erstatningskravet fra?

Begyndelsestidspunktet for renteberegningen afhænger af, om kravet forrentes efter reglerne i renteloven eller erstatningsansvarsloven. Se nærmere nedenfor.

Afgørelser om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, hvor der ydes erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a, skal derfor udtrykkeligt angive fra hvilket tidspunkt, beløbet skal forrentes. Hvis det samlede beløb består af både erstatning/godtgørelse, der skal forrentes efter renteloven, og erstatning/godtgørelse, der skal forrentes efter erstatningsansvarsloven, skal de forskellige begyndelsestidspunkter angives i forhold til de pågældende dele af det samlede beløb.

Begyndelsestidspunktet ifølge renteloven

Forrentning efter renteloven sker fra den dag, hvor erstatningskravet fremsættes over for anklagemyndigheden (fra den dag, hvor kravet modtages hos anklagemyndigheden). Det gælder både erstatning for økonomisk og ikke-økonomisk skade, og uanset om der særskilt er rejst krav om renter af erstatningskravet. Det fremgår af rentelovens § 8, stk. 1, hvorefter renter af pengekrav uden for formuerettens område skal betales fra den dag, da fordringshaveren begyndte retsforfølgning til betaling af gælden, sammenholdt med retsplejelovens § 1018 e, stk. 1, hvorefter et erstatningskrav i anledning af strafferetlig forfølgning skal fremsættes over for politidirektøren eller statsadvokaten, og retsplejelovens § 1018 f, stk. 1, hvorefter anklagemyndigheden på den erstatningssøgendes begæring skal indbringe kravet for retten, samt U 1982.745/1Ø og U 1992.6V.

Det er Rigsadvokatens opfattelse, at et krav ikke kan anses for fremsat, før der foreligger et erstatningsgrundlag. Krav fra sigtede kan derfor som udgangspunkt tidligst fremsættes, når der foreligger en endelig dom eller påtaleopgivelse (eller en afgørelse om at indstille efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, i tilfælde, hvor mistænkte skal sidestilles med en sigtet). Hvis en påtale kunne være opgivet tidligere, og kravet dermed kunne være fremsat tidligere, kan der dog blive tale om forrentning fra et tidligere tidspunkt end kravets fremsættelse, jf. U 1991.606Ø og rentelovens § 3, stk. 5.

Læs om, hvilke krav der forrentes efter reglerne i renteloven under pkt. 4.12.1. og 4.12.2.

Begyndelsestidspunktet ifølge erstatningsansvarsloven

Forrentning efter erstatningsansvarsloven sker som hovedregel fra 1 måned, efter at kravet blev fremsat over for anklagemyndigheden. Det følger af erstatningsansvarslovens § 16, stk. 1, hvorefter godtgørelse og erstatning kan kræves betalt 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af erstatningens størrelse, sammenholdt med erstatningsansvarslovens § 16, stk. 2, hvorefter beløbet forrentes fra det tidspunkt, hvor det kan kræves betalt efter stk. 1.

Det fremgår af bestemmelsens forarbejder, at der tidligst vil kunne påløbe renter fra 1 måned efter erstatningskravets fremsættelse over for anklagemyndigheden, eftersom anklagemyndigheden ikke vil kunne bedømme erstatningens størrelse, før erstatningskravet er fremsat. Det fremgår desuden af forarbejderne, at fristen begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor anklagemyndigheden kunne og burde have indhentet de oplysninger, der er nødvendige for at vurdere erstatningskravet og dets størrelse.

For så vidt angår krav om godtgørelse for varigt mén eller erstatning for erhvervsevnetab løber fristen – i tilfælde, hvor en af parterne vælger at indhente en udtalelse fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES) – i almindelighed fra det tidspunkt, hvor udtalelsen fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring foreligger.

Læs mere i forarbejderne til lov nr. 463 af 7. juni 2001 om ændring af lov om erstatningsansvar, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv. (L 143 af 10. januar 2001, de specielle bemærkninger til § 16 (lovforslagets § 1, nr. 13 og 14).

Læs mere om, hvilke krav der forrentes efter reglerne i erstatningsansvarsloven under pkt. 4.12.1. og 4.12.2.

4.12.4. Rentesatsen

Ved fastsættelsen af rentesatsen er det afgørende, om erstatningskravet eller godtgørelsen er forfaldet før eller efter den 1. marts 2013.

Det er alene forfaldsdagen (datoen for kravets opståen), der har betydning for rentesatsen. Spørgsmålet om, hvornår kravet er fremsat over for anklagemyndigheden, har derimod ingen betydning for forrentningssatsen.

Det er Rigsadvokatens opfattelse, at et krav om erstatning efter retsplejelovens § 1018 a og § 1018 b anses for at være forfaldent på tidspunktet for påtaleopgivelse eller frifindelse. Et krav om erstatning efter retsplejelovens § 1018 c anses for at være forfaldent på det tidspunkt, hvor indgrebet er ophørt. Et krav om erstatning efter retsplejelovens § 1018 h anses for at være forfaldent på det tidspunkt, hvor skaden er indtrådt. Et krav om erstatning for personskade anses for at være forfaldet på det tidspunkt, hvor personskaden er indtrådt.

Det er kun selve erstatnings- eller godtgørelsesbeløbet, der forrentes. Der beregnes ikke renters rente.

Det her anførte vedrører alene forrentningssatsen for erstatningskrav. Spørgsmålet om, hvornår kravet forrentes fra, er behandlet under pkt. 4.12.3.

Erstatningskrav eller godtgørelse, der er forfaldent før den 1. marts 2013

Erstatningskrav, der er forfaldet før den 1. marts 2013, forrentes med en årlig rente, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg på 7 procent. Det fremgår af ikrafttrædelsesbestemmelsen i § 4, stk. 1 og 2, i lov nr. 1244 af 18. december 2012 om ændring af lov om renter ved forsinket betaling m.v., lov om erstatningsansvar og lov om forsikringsaftaler, jf. § 5, stk. 1, i den dagældende rentelov og § 16, stk. 2, i den dagældende erstatningsansvarslov.

Erstatningskrav eller godtgørelse, der er forfaldet efter den 1. marts 2013

Krav om erstatning eller godtgørelse i anledning af strafferetlig forfølgning efter retsplejelovens kapitel 93 a forrentes med en årlig rentesats, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg på 8 procent. Som referencesats anvendes den officielle udlånsrente, som Nationalbanken har fastsat henholdsvis pr. 1. januar og 1. juli det pågældende år. Det fremgår af rentelovens § 8, stk. 1, jf. § 5, stk. 1 og 2, og af erstatningsansvarslovens § 16, stk. 2.

4.12.5. Skattepligt

Renter af alle erstatningsbeløb er skattepligtige.

4.13. Modregning

Hvis de almindelige betingelser for modregning er opfyldt, kan der som udgangspunkt foretages modregning for krav inden for strafferetsplejen, herunder f.eks. sagsomkostninger, bøder mv., i erstatning, der udbetales efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a. Modregning for sagsomkostninger kan foretages, uanset om sagsomkostningerne vedrører den sag, der har givet anledning til erstatning, eller andre straffesager, jf. U 1988.1057H.

Hvem kan foretage modregning?

Modregningen kan foretages af politidirektøren eller restanceinddrivelsesmyndigheden efter følgende retningslinjer:

- Politidirektøren kan foretage modregning i forbindelse med udbetaling af erstatning, hvis den fordring, der foretages modregning for, ikke er overdraget til restanceinddrivelsesmyndigheden.
- Når fordringen overdrages til restanceinddrivelsesmyndigheden med henblik på inddrivelse, overgår alle kreditorbeføjelser vedrørende fordringen til restanceinddrivelsesmyndigheden, jf. § 3, stk. 1, i gældsinddrivelsesloven. Det gælder også beføjelsen til at foretage modregning for fordringen.

Politidirektøren skal derfor undersøge, om den fordring, der skal danne grundlag for modregning, er overdraget til restanceinddrivelsesmyndigheden. Hvis fordringen er overdraget til restanceinddrivelsesmyndigheden, skal politidirektøren orientere restanceinddrivelsesmyndigheden om sagen med henblik på, at restanceinddrivelsesmyndigheden foretager modregning med fordringen, inden politidirektøren udbetaler erstatningen.

Klage over modregning

Rigspolitiet behandler klager over politidirektørens modregning med bøder og sagsomkostninger i erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning.

Landsskatteretten behandler klager over restanceinddrivelsesmyndighedens modregning med bøder og sagsomkostninger i erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning af.

5. Takstmæssige erstatningsbeløb

Rigsadvokaten fastsætter hvert år takster for erstatningsbeløb for ikke-økonomisk skade (tort mv.) i forbindelse med frihedsberøvelser mv. Beløbene fastsættes på grundlag af erstatningsansvarslovens § 15 og bekendtgørelse om bl.a. tilpasningsprocenten for det pågældende finansår:

Straffeprocessuelle indgreb foretaget i:	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1. FRIHEDSBERØVELSE						
a. Kortvarige anholdelser (op til og med 10 min.)	900 kr.	950 kr.	950 kr.	950 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.
b. Frihedsberøvelse* op til ét døgn						
0-5 timer	2.600 kr.	2.700 kr.	2.800 kr.	2.800 kr.	2.900 kr.	2.900 kr.
5-10 timer	3.900 kr.	4.000 kr.	4.100 kr.	4.100 kr.	4.200 kr.	4.300 kr.
10-15 timer	5.100 kr.	5.200 kr.	5.400 kr.	5.500 kr.	5.600 kr.	5.700 kr.
15-24 timer	6.500 kr.	6.700 kr.	6.800 kr.	7.000 kr.	7.100 kr.	7.200 kr.
c. Frihedsberøvelse* i mere end et døgn						
Første døgn	6.500 kr.	6.700 kr.	6.800 kr.	7.000 kr.	7.100 kr.	7.200 kr.
Hvert påbegyndt efterfølgende døgn	800 kr.	850 kr.	850 kr.	850 kr.	900 kr.	900 kr.
d. Isolation**	1.100 kr.	1.100 kr.	1.100 kr.	1.100 kr.	1.200 kr.	1.200 kr.
e. Grove sædelighedssager	Taksten for frihedsberøvelse forhøjes med 50 %***					
f. Sager om drab, drabsforsøg og brandstiftelse, jf. strfl. § 180	Taksten for frihedsberøvelse forhøjes med 100 %***					
2. VISITATION (Særlige tilfælde)	400 kr.	400 kr.	400 kr.	400 kr.	400 kr.	400 kr.
3. RANSAGNING	1.200 kr.	1.300 kr.	1.300 kr.	1.300 kr.	1.400 kr.	1.400 kr.
4. LEGEMSUNDERSØGELSE	1.200 kr.	1.300 kr.	1.300 kr.	1.300 kr.	1.400 kr.	1.400 kr.
5. KONFRONTATION	1.200 kr.	1.300 kr.	1.300 kr.	1.300 kr.	1.400 kr.	1.400 kr.
6. BESLAGLÆGGELSE AF MOTORKØRETØJER						
Indtil 8 dage	850 kr.	900 kr.	900 kr.	950 kr.	950 kr.	950 kr.
For længerevarende indgreb - første uge	850 kr.	900 kr.	900 kr.	950 kr.	950 kr.	950 kr.
Hver påbegyndt efterfølgende uge	450 kr.	450 kr.	450 kr.	500 kr.	500 kr.	500 kr.

7. INDDRAGELSE AF FØRER-RET						
Indtil 8 dage	850 kr.	900 kr.	900 kr.	950 kr.	950 kr.	950 kr.
For længerevarende indgreb - første uge	850 kr.	900 kr.	900 kr.	950 kr.	950 kr.	950 kr.
Hver påbegyndt efterfølgende uge	450 kr.	450 kr.	450 kr.	500 kr.	500 kr.	500 kr.
8. TELEFONAFLYTNING						
Indtil 8 dage	850 kr.	900 kr.	900 kr.	950 kr.	950 kr.	950 kr.
For længerevarende indgreb - første uge	850 kr.	900 kr.	900 kr.	950 kr.	950 kr.	950 kr.
efterfølgende uger	450 kr.	450 kr.	450 kr.	500 kr.	500 kr.	500 kr.
9. RUMAFLYTNING						
Indtil 8 dage	1.700 kr.	1.800 kr.	1.800 kr.	1.900 kr.	1.900 kr.	1.900 kr.
For længerevarende indgreb - første uge	1.700 kr.	1.800 kr.	1.800 kr.	1.900 kr.	1.900 kr.	1.900 kr.
Hver påbegyndt efterfølgende uge	900 kr.	900 kr.	900 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.

* Frihedsberøvelse = anholdelse, varetægtsfængsling eller opretholdt anholdelse, jf. retsplejelovens § 760, stk. 4.

** Taksten anvendes for hvert påbegyndt døgn, der har været anvendt isolation under varetægtsfængsling. Der ydes ikke isolationstillæg for det første døgn af en frihedsberøvelse.

*** I sager, hvor erstatningssøgende er frihedsberøvet som følge af en sigtelse for grov sædelighedskriminalitet, drab, drabsforsøg eller brandstiftelse, jf. straffelovens § 180, anvendes den forhøjede takst fra frihedsberøvelsens påbegyndelse til løsladelse. I sager, hvor den erstatningssøgende har været varetægtsfængslet, er det dog en betingelse for forhøjelse af taksten i perioden, hvor erstatningssøgende har været varetægtsfængslet, at sigtelsen for grov sædelighedskriminalitet, drab, drabsforsøg eller brandstiftelse, jf. straffelovens § 180, har indgået i fængslingsgrundlaget. Det gælder uanset, om sigtelsen for grov sædelighedskriminalitet, drab, drabsforsøg eller brandstiftelse, jf. § 180, opretholdes under varetægtsfængslingen, jf. TfK2016. 1333/2. Hvis erstatningssøgende indledningsvist er frihedsberøvet som følge af en sigtelse for grov sædelighedskriminalitet, drab, drabsforsøg eller brandstiftelse, jf. § 180, men varetægtsfængslingen alene er begrundet i en mindre belastende bestemmelse, f.eks. straffelovens § 181 eller § 245, stk. 1, jf. § 246, ydes der forhøjet erstatning fra frihedsberøvelsens påbegyndelse til tidspunktet for grundlovsforhørets afslutning.

6. Love og forarbejder mv.

Love og forarbejder

- Betænkning nr. 801/1977 om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning
- Lovforslag nr. L134 af 16. december 1977 til lov om ændring af retsplejeloven m.v.
- Lov nr. 463 af 7. juni 2001 om ændring af lov om erstatningsansvar, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv.
- Lovforslag nr. L143 af 10. januar 2001
- Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9809 af 12. december 2005 om behandling af sager om erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a

Andre dokumenter

- Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 2

Rigsadvokaturen, den 1. februar 2022

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten